

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

19 FÉVRIER 1947.

19 FEBRUARI 1947.

BUDGET

du Ministère de l'Instruction Publique
pour l'exercice 1947.

BEGROOTING

van het Ministerie van Openbaar Onderwijs
voor het dienstjaar 1947.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE (1)

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR HET OPENBAAR ONDERWIJS (1)

PAR M. SAINTE.

UITGEBRACHT DOOR DEN HEER SAINTE.

MESDAMES, MESSIEURS,

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

La Commission de l'Instruction Publique n'a pas eu à regretter, cette fois, d'être en présence d'un budget révolu. La discussion vient à son heure.

Les budgets de 1945 et 1946 — étant donné les circonstances — avaient surtout servi de soutien à un examen étendu et souvent approfondi de questions d'ordre général.

La politique de l'enseignement et de l'éducation, la place et le rôle — dans l'organisme scolaire — des membres du personnel enseignant, des parents, des autorités publiques et privées, avaient provoqué de longs et utiles débats.

D'autre part, on avait discuté de l'indépendance plus ou moins considérable qu'il fallait accorder, au sein du

De Commissie voor het Openbaar Onderwijs heeft, dit maal, niet moeten betreuren dat zij zich voor een verstreken begrooting vindt. De bespreking komt op tijd.

De begrotingen van 1945 en 1946 hadden — wegens de omstandigheden — vooral gediend als grondslag voor een uitgebreid en vaak grondig onderzoek van algemeene kwesties.

De politiek in zake onderwijs en opvoeding, de plaats en de rol, in het schoolorganisme, van de leden van het onderwijzend personeel, van de ouders, de openbare en private overheden hadden aanleiding gegeven tot een breedvoerig en nuttig debat.

Anderzijds, had men de min of meer groote onafhankelijkheid besproken die, in den schoot van het Departement

(1) Composition de la Commission de l'Instruction Publique : MM. Van Cauwelaert, président; Charpentier, De Clerck, du Bus de Warnaffe, Eneman, Gilson, Goelen, Loos, Peeters, Vanden Berghe (A.), Verbist, Verlact, — Baccus, Bracops, De Sweemer, Eekelers, Hoyaux, Sainte, Vercauteren, Vranckx, — Burnelle, Herrensens, — Amelot, Janssens (Charles).

Voir :

41X : Budget.

(1) Samenstelling van de Commissie voor het Openbaar Onderwijs: de heeren Van Cauwelaert, voorzitter; Charpentier, De Clerck, du Bus de Warnaffe, Eneman, Gilson, Goelen, Loos, Peeters, Vanden Berghe (A.), Verbist, Verlact. — Baccus, Bracops, De Sweemer, Eekelers, Hoyaux, Sainte, Vercauteren, Vranckx, — Burnelle, Herrensens, — Amelot, Janssens (Charles).

Zie :

41X : Begrooting.

Département de l'Instruction Publique, à l'administration des Beaux-Arts et des Lettres.

Ce budget étant présenté en temps utile, on ne doit pas s'étonner que les membres de la Commission de l'Instruction Publique se soient livrés à un examen plus approfondi et plus détaillé des différents postes du budget.

Nous nous efforcerons d'examiner objectivement la plupart des observations présentées au cours de l'examen du budget.

Nous les classerons en quatre groupes :

I. — *Beaux-Arts et Lettres.*

II. — *Enseignement.*

III. — *Œuvres para-scolaires.*
puis nous terminerons par quelques

IV. — *Conclusions générales.*

I. — *Beaux-Arts et Lettres.*

Institut Reine Elisabeth : Le crédit de 20.000 francs constitue un crédit de liquidation.

Musées : Un membre de la Commission estime que certains musées sont peu utiles, sinon pour les fonctionnaires qui s'en occupent. Il signale un domaine, situé dans la région flamande, dont le conservateur est un Wallon.

Musée Royal d'Histoire Naturelle.

Un membre de la Commission désire savoir où en sont les travaux d'extension du Musée d'Histoire Naturelle. Ceux-ci sont au même point qu'avant la guerre. Les châssis provisoires placés par les Allemands devront être remplacés, parce qu'ils ne répondent pas aux exigences des Services de l'Institution.

Aucun crédit n'est prévu jusqu'à présent pour les bâtiments. Au cours d'une réunion tenue, il y a quelques mois, sous la présidence de Monsieur le Ministre des Travaux Publics, un plan de cinq ans fut établi en vue d'achever les travaux d'extension du Musée. La réalisation de ce plan exigerait l'inscription d'un crédit de 70 millions au budget des Travaux Publics pour les exercices de cette période quinquennale. La question est actuellement soumise à l'examen de Monsieur le Ministre de l'Instruction Publique.

Aucun crédit n'est prévu pour du mobilier puisqu'il n'y a pas de nouveaux locaux à meubler.

Le projet de budget pour 1947 prévoit, en dépenses exceptionnelles, un crédit de 1.400.000 francs pour l'acquisition de plateaux-caisses, de meubles et de caisses entomologiques, dont la fabrication a été ralentie pendant la guerre.

van Openbaar Onderwijs, moest worden toegestaan aan het bestuur der Schoone Kunsten en Letteren.

Daar deze begroting ten gepasten tijde werd ingediend, mag men er zich niet over verwonderen, dat de leden van de Commissie voor het Openbaar Onderwijs de verschillende posten der begroting aan een grondiger en omstandiger onderzoek hebben onderworpen.

Wij zullen trachten de meeste opmerkingen, die tijdens de bespreking van de begroting werden gemaakt, op objectieve wijze te onderzoeken.

Wij deelen ze in vier groepen in :

I. — *Schoone Kunsten en Letteren.*

II. — *Onderwijs.*

III. — *Parascolaire werken.*
daarna zullen wij eindigen met eenige

IV. — *Algemeene besluiten.*

I. — *Schoone Kunsten en Letteren.*

Koningin Elisabeth-Instituut : Het krediet van 20.000 fr. is een vereffeningskrediet.

Musea : Een lid van de Commissie is van meening, dat zekere musea van weinig nut zijn, tenzij voor de ambtenaren die zich er mede bezighouden. Het verwijst naar een domein, gelegen in het Vlaamsche land, waarvan de conservator een Waal is.

Koninklijk Natuurhistorisch Museum.

Een lid van de Commissie wenscht te weten hoever het staat met de uitbreidingswerken van het Natuurhistorisch Museum. Zij staan even ver als vóór den oorlog. De voorloopige ramen, die door de Duitschers werden ingezet, moeten worden vervangen omdat zij niet beantwoorden aan de vereischten van de Diensten der Instelling.

Geen enkel krediet werd tot nog toe voorzien voor de gebouwen. Op een vergadering die, vóór eenige maanden, werd gehouden, onder het voorzitterschap van den heer Minister van Openbare Werken, werd een vijf-jarenplan opgemaakt ten einde de uitbreidingswerken van het Museum te voltooien. De verwezenlijking van dit plan zou de inschrijving vergen van een krediet van 70 miljoen op de Begroting van Openbare Werken voor de dienstjaren van dat tijdvak van 5 jaar. De kwestie werd thans ter onderzoek voorgelegd aan den heer Minister van Openbaar Onderwijs.

Er is geen enkel krediet voorzien voor meubels, vermits er geen nieuwe lokalen te bemeeubelen vallen.

Het begrotingsontwerp voor 1947 voorziet, in zake uitzonderingsuitgaven, een krediet van 1.400.000 frank voor het aankopen van kasplaten, mobilair en insectenkundige dozen waarvan de fabricage tijdens den oorlog vertraagd werd.

Secours à des artistes et savants.

Un membre désire savoir quels organismes philanthropiques distribuent les secours aux artistes et aux savants.

Pour 1946, le crédit — 500.000 francs — n'a pas été entièrement utilisé.

Voici le tableau des organismes et des subventions :

1) Union des artistes dramatiques et lyriques de langue française fr.	15.000
2) Montant global des secours individuels répartis au cours de l'exercice 1946	307.000
Total fr.	322.000

On s'étonnera, sans aucun doute, de ce qu'un crédit de cette nature n'ait pu être entièrement épuisé.

Achat à des artistes belges et étrangers.

Un membre désire connaître de quelle manière fut utilisé le crédit de 1.000.000 de francs.

88 œuvres diverses ont été achetées pour 999.500 francs.

En voici la liste :

Dupagne A. : Tête en pierre... .. fr.	15.000
De Pauw, R. : La Saison des Amours	18.000
De Beer G. : La moisson	10.000
De Cunsel H. : Nu (gouache)	5.000
Baes R. : Le peintre dans la ville... ..	6.000
Cauterman C. : Philomène... ..	12.000
Artot Paul : Le jugement de Pâris	50.000
Cambier Juliette : Delphiniums et Marguerites.	6.500
Putsage Marguerite : Etude de tête	3.000
Verwée Adrien : Zuidvlaamsch landschap	6.000
Macken M., sculpteur : Baadstertje	15.000
Moyano, peintre : Jeune fille	7.000
Baltus G. : Velm	10.000
Crommelynck R. : Sangliers	20.000
Dupont Finette : Architecture... ..	8.000
Debattice J. : Deux têtes	5.000
Couture J. : Chrysanthèmes... ..	5.000
Brasseur H. : Cow-Boy	7.500
Dupagne : Nu... ..	5.000
Cliquet R. : Buste de Franz André. Bronze	15.000

Hulpgelden aan kunstenaars en geleerden.

Een lid wenscht te weten welke menschlievende organismen de hulpgelden uitdeelen aan kunstenaars en geleerden.

Voor 1946, werd het krediet — 500.000 frank — niet op gebruikt.

Ziehier de tabel van de organismen en van de toelagen :

1) Union des Artistes dramatiques et lyriques de langue française fr.	15.000
2) Gezamenlijk bedrag der individuele toelagen, verdeeld in den loop van het dienstjaar 1946	307.000
Totaal fr.	322.000

Men zal er zich, ongetwijfeld, over verwonderen dat een krediet van dien aard niet volledig werd opgebruikt.

Aankoop van werken van Belgische en buitenlandse kunstenaars.

Een lid wenscht te weten op welke wijze het krediet van 1.000.000 frank werd besteed.

88 verschillende werken werden aangekocht voor 999.500 frank.

Hieronder de lijst er van :

Dupagne A. : Tête en pierre... .. fr.	15.000
De Pauw, R. : La Saison des Amours	18.000
De Beer G. : La moisson	10.000
De Cunsel H. : Nu (gouache)	5.000
Baes R. : Le peintre dans la ville... ..	6.000
Cauterman C. : Philomène... ..	12.000
Artot Paul : Le jugement de Pâris	50.000
Cambien Juliette : Delphiniums et Marguerites.	6.500
Putsage Marguerite : Etude de tête	3.000
Verwée Adrien : Zuidvlaamsch landschap	6.000
Macken M., beeldhouwer : Baadstertje	15.000
Moyano, schilder : Jeune fille... ..	7.000
Baltus G. : Velm	10.000
Crommelynck R. : Sangliers	20.000
Dupont Finette : Architecture... ..	8.000
Debattice J. : Deux têtes	5.000
Couture J. : Chrysanthèmes... ..	5.000
Brasseur H. : Cow-Boy	7.500
Dupagne : Nu... ..	5.000
Cliquet R. : Buste de Franz André. Bronze	15.000

Gailliard J.-J. : Les Muses	15.000	Gailliard J.-J. : Les Muses	15.000
Flamand Jeanne : Boulevard d'Avroy	4.000	Flamand Jeanne : Boulevard d'Avroy	4.000
Baronne Veuve Genval : Portrait de Genval, par Allard d'Olivier	15.000	Baronne Veuve Genval : Portrait de Genval, par Allard d'Olivier	15.000
Lefèbvre Yvonne : Nature Morte aux pommiers.	8.000	Lefèbvre Yvonne : Nature Morte aux pommiers.	8.000
Van der Linden : Castel. Aquarelle	3.500	Van der Linden : Castel. Aquarelle	3.500
Van Lint : Nature morte	15.000	Van Lint : Nature morte	15.000
Mortier Antoine : La petite voisine	8.000	Mortier Antoine : La petite voisine	8.000
Van Ermengen : pastel « Anadyomène »	10.000	Van Ermengen : pastel « Anadyomène »	10.000
Jascinsky Nina : La femme à la conque (terre- cuite)	9.500	Jascinsky Nina : La femme à la conque (terra- cotta)	9.500
Lyna R. : Marine	15.000	Lyna R. : Marine	15.000
Cayron van Schendel : Vue de St-Idesbald... ..	4.000	Cayron van Schendel : Vue de St-Idesbald... ..	4.000
Busine Z. : Christiane	7.500	Busine Z. : Christiane	7.500
Verhaeghe J. : Paysage Mosan	7.500	Verhaeghe J. : Paysage Mosan	7.500
Strebelle : (carton tapisserie) Le Doudou à Mons	50.000	Strebelle : (carton tapisserie) Le Doudou à Mons	50.000
Detry Arsène : Wagons... ..	16.000	Detry Arsène : Wagons... ..	16.000
Lallemand A. : La Maison et Ombre et Lumière	5.000	Lallemand A. : La Maison et Ombre et Lumière	5.000
Mathieu Pol : Soir à Barvaux	7.500	Mathieu Pol : Soir à Barvaux	7.500
Polak A. : Le souk des bijoutiers à Marakkech.	7.000	Polak A. : Le souk des bijoutiers à Marakkech.	7.000
Bonnetain : (Médaille bronze) 100° Cl. B. A.		Bonnetain : (Bronzen medaille) 100° Cl. B. A.	
A. R. de Belgique	25.000	A. R. de Belgique	25.000
Cobbaert Jan : Fleurs	7.000	Cobbaert Jan : Fleurs	7.000
Degreef, peintre : Fleurs fanées	9.000	Degreef, schilder : Fleurs fanées	9.000
Masceux Albert : Marine	8.000	Masceux Albert : Marine	8.000
Verhaegen P. : La terre à l'dance	10.000	Verhaegen P. : La terre à l'dance	10.000
Guillain Marthe : Hommage à Louis Thévenet.	12.000	Guillain Marthe : Hommage à Louis Thévenet.	12.000
Piet Gilles : Azalées... ..	5.000	Piet Gilles : Azalées... ..	5.000
Lemaitre A. : Vue de l'Ourthe à Liège	10.000	Lemaitre A. : Vue de l'Ourthe à Liège	10.000
Higuet (n° 65 Catalogue Salon Charleroi) : dessin	15.000	Higuet (n° 65 Catalogus Salon Charleroi) : dessin	15.000
Fabry E. : Pan, la guerre et l'idéal	25.000	Fabry E. : Pan, la guerre et l'idéal	25.000
Van de Woude P. : Je commence à genoux mon humaine oraison (sculpture)	50.000	Van de Woude P. : Je commence à genoux mon humaine oraison (sculpture)	50.000
Lhomme : Brumes matinales	15.000	Lhomme : Brumes matinales	15.000
Balenghien : Récolte de pommes de terre	9.000	Balenghien : Récolte de pommes de terre	9.000
De Geeter : Fleurs	8.000	De Geeter : Fleurs	8.000
Pernande H. : Zelfportret	5.000	Pernande H. : Zelfportret	5.000
Salle Adelin : Invocation (bronze)	25.000	Salle Adelin : Invocation (brons)	25.000
Vinck Jos : Landweg	20.000	Vinck Jos : Landweg	20.000
Jochems, sculpteur : Schoenbek	13.000	Jochems, beeldhouwer : Schoenbek	13.000
Delnest : Buste de jeune homme (bronze)	15.000	Delnest : Buste de jeune homme (brons)	15.000
Rousseau Victor : Tête d'enfant	15.000	Rousseau Victor : Tête d'enfant	15.000
Kappens, peintre : Hooi	4.000	Kappens, schilder : Hooi	4.000
Winance J. : En campagne	2.000	Winance J. : En campagne	2.000
Mels R. : Danseuse dans sa loge... ..	13.000	Mels R. : Danseuse dans sa loge... ..	13.000
Broeckaert L. : Les moules	12.000	Broeckaert L. : Les moules	12.000
Bertrand G. : Fenêtre ouverte... ..	12.000	Bertrand G. : Fenêtre ouverte... ..	12.000
Canneel J. : Mont des Arts sous la neige	7.000	Canneel J. : Mont des Arts sous la neige	7.000
Van Droogenbroeck L. : Terrasse à St-Paul ...	7.000	Van Droogenbroeck L. : Terrasse à St-Paul ...	7.000
Baisieux A. : Buste de jeune fille (terre cuite)...	6.000	Baisieux A. : Buste de jeune fille (terra-cotta).	6.000
Liénard Simone : Champignons de bois... ..	4.000	Liénard Simone : Champignons de bois... ..	4.000
Giron R. : Aquarelle de Spilliaert « Jardin » ...	7.000	Giron R. : Aquarelle de Spilliaert « Jardin » ...	7.000
de Rover Carl. : Stilleven met peren	12.000	de Rover Carl. : Stilleven met peren	12.000
Keller A. : Sous les pommiers en fleurs... ..	12.000	Keller A. : Sous les pommiers en fleurs... ..	12.000
Bosquet Andrée : Nature morte aux pommes et aux fleurs	6.000	Bosquet Andrée : Nature morte aux pommes et aux fleurs	6.000
Jacquart (M ^{me}) : Nature morte	8.000	Jacquart (M ^{me}) : Nature morte	8.000
De Smet P. : Le voile rouge	18.000	De Smet P. : Le voile rouge	18.000
Vetcour F. : Paysage à Antans	8.000	Vetcour F. : Paysage à Antans	8.000

Labarre R. : Entrée de la rue Blaes	5.000
Perin Yvonne : Enfant blond à l'oiseau	10.000
Navez L. : Coquillages... ..	10.000
Sermon L. : La vallée de la Lasne	10.000
Scoupreman : Effet de neige	8.000
De Martelaere : Kop van Lode Zielens	10.000
De Deken : Meisje in Roze	12.000
Dessenis : Portrait du peintre De Martelaer... ..	7.000
Van Roy : Le scriban	7.000
Daxhelet : La ferme des Saules	8.500
Counhaye : Tête de femme	8.000
Devos : Nature morte	20.000
Ransy : Le pain et le vin	5.000
Hupet : Vase céramique	3.500

Total: 999.500

Expositions artistiques.

Un membre constate que le crédit, prévu pour les expositions artistiques organisées dans l'intérêt de l'école belge, a été porté de 100.000 francs à 2.500.000 francs et, légitimement, désire connaître les raisons de cette augmentation considérable.

Le Département de l'Instruction Publique a créé un service spécial pour l'organisation d'expositions des Beaux-Arts en Belgique et à l'étranger. L'activité de ce service se manifeste sous trois formes différentes :

1. — Expositions d'art belge (peinture, sculpture gravures et arts décoratifs) à l'étranger;
2. — Expositions d'art étranger en Belgique.
3. — Expositions d'art belge en Belgique.

La politique générale du Département vise avant tout à des manifestations de prestige, tant par la splendeur de notre art ancien que par le rayonnement et la diversité de notre art moderne. En principe, ces manifestations se font à l'invitation de gouvernements ou de musées étrangers.

De nombreux et grands musées européens sont sinistrés, évacués ou temporairement fermés. Cette situation crée des circonstances favorables à des échanges d'expositions qui ne pourront plus se maintenir dans un avenir plus ou moins rapproché. Le Département use de ces circonstances pour offrir au public et à la jeunesse belge le bénéfice spirituel des grandes expositions d'art étranger. Des musées entiers ont pu être transférés, parfois pour plusieurs semaines, dans notre pays.

L'organisation, sur une grande échelle, de pareilles manifestations occasionnent des frais énormes de transport, de publicité, de catalogues, d'assurances.

Les œuvres d'art ont subi une hausse considérable et le taux d'assurance a, dans certains cas, décuplé (augmentation des risques).

Labarre R. : Entrée de la rue Blaes	5.000
Perin Yvonne : Enfant blond à l'oiseau	10.000
Navez L. : Coquillages... ..	10.000
Sermon L. : La vallée de la Lasne	10.000
Scoupreman : Effet de neige	8.000
De Martelaere : Kop van Lode Zielens	10.000
De Deken : Meisje in Roze	12.000
Dessenis : Portrait du peintre De Martelaer... ..	7.000
Van Roy : Le scriban	7.000
Daxhelet : La ferme des Saules	8.500
Counhaye : Tête de femme	8.000
Devos : Nature morte	20.000
Ransy : Le pain et le vin	5.000
Hupet : Vase céramique	3.500

Totaal: 999.500

Kunsttentoonstellingen.

Een lid stelt vast, dat het krediet, voorzien voor de kunsttentoonstellingen die ten voordeele van de Belgische school worden ingericht, van 100.000 frank op 2.500.000 frank werd gebracht en wenscht, terecht, de redenen van die aanzienlijke verhooging te kennen.

Het Departement van Openbaar Onderwijs heeft een bijzonderen dienst opgericht voor de inrichting van kunsttentoonstellingen in België en in het buitenland. De bedrijvigheid van dien dienst openbaart zich op drie verschillende wijzen :

1. — Tentoonstellingen van Belgische kunst (schilder-, beeldhouw-, graveerkunst en sierkunsten) in het buitenland;
2. — Tentoonstellingen van buitenlandsche kunst in België;
3. — Tentoonstellingen van Belgische kunst in België.

De algemeene politiek van het Departement is voor alles gericht op de verhooging van ons aanzien, zoowel door den luister van onze oude kunst als door de uitstraling en de verscheidenheid van onze moderne kunst. In beginsel worden die tentoonstellingen ingericht op uitnodiging van buitenlandsche regeeringen of musea.

Talrijke groote Europeesche musea werden geteisterd, ontruimd of tijdelijk gesloten. Die toestand is uiterst gunstig voor uitwisselingen van tentoonstellingen, iets wat in een min of meer nabije toekomst niet meer mogelijk zal zijn. Het Departement maakt van de omstandigheden gebruik om aan het Belgisch publiek en aan de jeugd het geestelijk voordeel te bieden van de groote tentoonstellingen van buitenlandsche kunst. Geheele musea konden soms voor verscheidene weken naar ons land worden overgebracht.

De inrichting op groote schaal van dergelijke tentoonstellingen veroorzaakt geweldige kosten aan vervoer, publiciteit, catalogie en verzekering.

De waarde van de kunstwerken is aanzienlijk verhoogd en, in sommige gevallen, is het verzekeringsbedrag vertienvoudigd (verhooging van het risico).

La liste suivante, montrant l'activité du Service des Expositions des Beaux-Arts, indique éloquentement l'effort accompli par le Département :

- 1) Sept maîtres de l'art contemporain : Paris, mai-juin, Musée Moderne; Amsterdam, janvier-février; Berne, mars-avril, Kunsthalle.
- 2) James Ensor : Londres, National Gallery, mars 1946; Brighton, avril 1946; Leeds, mai; Leicester, juin.
- 3) De Jérôme Bosch à Rembrandt : Bruxelles, Palais des Beaux-Arts, mars-avril; Anvers, Musée des Beaux-Arts, mai.
- 4) De Jean Van Eyck à Rubens : Amsterdam, Rijksmuseum, mars-avril 1946; Rotterdam, Boymans Museum, mai-juin 1946.
- 5) Salon de Mai : Paris, Musée National d'art moderne, avril-mai 1946.
- 6) Matisse-Picasso : Bruxelles, Palais des Beaux-Arts, mai 1946.
- 7) Nederlandsche Sierkunsten : Bruxelles, Vanderborght, avril-mai 1946; Liège, Musée des Beaux-Arts, octobre-novembre 1946; Gand, Musée des Arts décoratifs, novembre-décembre 1946.
- 8) Estampe française contemporaine : Bruxelles, Palais des Beaux-Arts, juin 1946.
- 9) Un siècle de gravure belge : Prague, Société Hollar, septembre 1946.
- 10) Le mois de l'Unesco : Paris, Musée Art moderne, novembre-décembre 1946.
- 11) Rétrospective Rik Wouters : Malines, salle des fêtes, septembre-octobre 1946.
- 12) Rétrospective Rik Wouters : Rotterdam, Musée Boymans, octobre-novembre 1946.
- 13) Rétrospective Rik Wouters : La Haye, Musée communal, novembre-décembre 1946.
- 14) Jonge Belgische Schilderkunst : Den Haag, octobre 1946; Amsterdam, novembre 1946.
- 15) Rétrospective V. Van Gogh : Liège, Musée des Beaux-Arts, octobre-novembre 1946.
- 16) Rétrospective V. Van Gogh : Bruxelles, Palais des Beaux-Arts, novembre-décembre 1946.
- 17) Rétrospective V. Van Gogh, Mons, Musée des Beaux-Arts, décembre 1946-janvier 1947.
- 18) Edouard Vuillard : Bruxelles, Palais des Beaux-Arts, 12 octobre-novembre 1946.
- 19) Un siècle de gravure : Paris, Bibliothèque Nationale, décembre 1946.
- 20) Paul Delvaux : New-York, Galerie Levy, novembre-décembre 1946.

Pour 1947, de nombreuses manifestations sont déjà prévues.

Citons notamment :

- 1) Exposition, en Hollande, des peintres de la Lys.
- 2) Exposition Van Dyck en Angleterre.
- 3) Exposition des Primitifs flamands à Paris.

Onderstaande lijst geeft een duidelijk beeld van de bedrijvigheid van den Dienst der tentoonstellingen van Schoone Kunsten en van de door het Departement gedane krachtsinspanning.

- 1) Zeven meesters der hedendaagsche kunst : Parijs, Mei-Juni, Musée Moderne; Amsterdam, Januari-Februari; Bern, Maart-April, Kunsthalle.
- 2) James Ensor : Londen, National Gallery, Maart 1946; Brighton, April 1946; Leeds, Mei; Leicester, Juni.
- 3) Van Hieronymus Bosch tot Rembrandt : Brussel, Paleis van Schoone Kunsten, Maart-April; Antwerpen, Museum van Schoone Kunsten, Mei.
- 4) Van Jan Van Eyck tot Rubens : Amsterdam, Rijksmuseum, Maart-April 1946; Rotterdam, Boymansmuseum, Mei-Juni 1946.
- 5) Salon de Mai : Parijs, Musée national d'art moderne, April-Mei 1946.
- 6) Matisse-Picasso : Brussel, Paleis van Schoone Kunsten, Mei 1946.
- 7) Nederlandsche Sierkunsten : Brussel, Vanderborght, April-Mei 1946; Luik, Musée des Beaux-Arts, October-November 1946; Gent, Museum voor Sierkunsten, November-December 1946.
- 8) L'estampe française contemporaine : Brussel, Paleis van Schoone Kunsten, Juni 1946.
- 9) Een eeuw Belgische graveerkunst : Praag, Hollar-vereeniging, September 1946.
- 10) De maand van de U.N.E.S.C.O. : Parijs, Musée d'art moderne, November-December 1946.
- 11) Retrospectieve tentoonstelling Rik Wouters : Mechelen, feestzaal, September-October 1946.
- 12) Id. Rotterdam, Museum Boymans, October-November 1946.
- 13) Id. Den Haag, Gemeentemuseum, November-December 1946.
- 14) Jonge Belgische Schilderkunst : Den Haag, October 1946; Amsterdam, November 1946.
- 15) Retrospectieve tentoonstelling Van Gogh : Luik, Musée des Beaux-Arts, October-November 1946.
- 16) Id. Brussel, Paleis van Schoone Kunsten, November-December 1946.
- 17) Id. Bergen, Musée des Beaux-Arts, December 1946-Januari 1947.
- 18) Edouard Vuillard : Brussel, Paleis van Schoone Kunsten, 12 October-November 1946.
- 19) Un siècle de gravure : Parijs, Bibliothèque Nationale, December 1946.
- 20) Paul Delvaux : New-York, Levy Gallery, November-December 1946.

Voor 1947, zijn talrijke tentoonstellingen voorzien.

Vermelden wij, o.m. :

- 1) Tentoonstelling der Leieschilders, in Nederland.
- 2) Van Dijk-tentoonstelling, in Engeland.
- 3) Tentoonstelling der Vlaamsche Primitieven te Parijs.

- 4) Exposition des chefs-d'œuvres du Musée de Vienne en Belgique.
- 5) Exposition de graphiques et peintures tchéco-slovaques.

Théâtres lyriques.

Le budget accorde, pour l'art lyrique national, un crédit global de 14.550.000 francs. Ce crédit se décompose ainsi :

Théâtre Royal de la Monnaie	fr. 6.700.000
Opéra Flamand d'Anvers	4.400.000
Théâtre Royal de Liège	2.000.000
Théâtre Royal de Gand	500.000
Théâtre de Verviers	100.000
Concerts	850.000

Deux amendements ont été déposés. L'un, de MM. Sainte et Burnelle, porte le crédit pour Liège de deux à trois millions de francs et réclame, pour Verviers, trois cent mille francs au lieu de cent mille francs. L'autre, de MM. De Sweemer et Amelot, porte le crédit pour Gand à 3 millions qui devront être partagés entre les deux théâtres lyriques de la ville.

Du long échange de vues auquel il a été procédé, il résulte que la fixation et la distribution de ces crédits devront être dorénavant déterminées par des règles précises. Le Ministre, au cours du débat public, proposera les critères dont on tiendrait compte à l'avenir, notamment l'importance de la ville, la qualité et le nombre des représentations d'opéras, etc...

Les signataires des amendements n'ont pas demandé le vote sur ceux-ci et attendront les déclarations publiques du Ministre.

Théâtre de la Jeunesse à Anvers.

Un membre de la Commission a attiré l'attention sur l'activité de cet intéressant organisme. Situé à Anvers, ce Théâtre de la Jeunesse rayonne sur toute la partie flamande du pays.

Au cours de la saison 1945-1946, il a donné 181 représentations, notamment dans les communes suivantes : Anvers, Gand, Bruges, Louvain, Malines, Grammont, Lierre, Ostende, Boom.

Les dépenses organisées par cette remarquable institution se sont élevées à un million environ ; la subvention de l'Etat fut de vingt mille francs.

Cette œuvre doit être encouragée, déclare ce membre. Il faudra — sous l'une ou l'autre forme et peut-être dans le cadre du Théâtre National — reconnaître, par un effort pécuniaire de l'Etat plus considérable, le bienfait et la qualité du Théâtre de la Jeunesse à Anvers. Plusieurs membres de la Commission expriment le même avis.

- 4) Tentoonstelling der kunstwerken van het Wiener Museum in België.
- 5) Tentoonstelling van Tsjecho-Slowaaksche graphische- en schilderkunst.

Lyrische Tooneel.

De begroting verleent, voor het nationaal lyrisch tooneel, een krediet van 14.550.000 frank. Dit krediet is samengesteld als volgt :

Koninklijke Muntchouwborg	fr. 6.700.000
Vlaamsche Opera te Antwerpen	4.400.000
Koninklijke Schouwborg te Luik	2.000.000
Koninklijke Schouwborg te Gent	500.000
Schouwborg te Verviers	100.000
Concerten	850.000

Twee amendementen werden ingediend : een, van de heeren Sainte en Burnelle, waarbij het krediet voor Luik van twee op drie miljoen frank wordt gebracht, terwijl, voor Verviers, driehonderd duizend frank wordt gevraagd in plaats van 100.000 frank. Het andere, van de heeren De Sweemer en Amelot, waarbij het krediet voor Gent wordt gebracht op 3 miljoen, som die onder de twee lyrische schouwburgs van de stad dienen verdeeld.

Uit de lange gedachtenwisseling dienaangaande, blijkt dat de vaststelling en de verdeling van het bedrag der kredieten voortaan dienen bepaald volgens nauwkeurige regelen. Tijdens de openbare handeling, zal de Minister de criteria voorstellen die in de toekomst in aanmerking zouden worden genomen, o. m. de belangrijkheid van de stad, het gehalte van en het aantal operavertooningen, enz.

De ondertekenaars van de amendementen hebben daarover de stemming niet gevraagd en zullen de openbare verklaringen van den minister afwachten.

Jeugdtooneel te Antwerpen.

Een lid van de Commissie vestigde de aandacht op de werking van dit belangwekkend organisme. Gevestigd te Antwerpen, verplaatst dit Jeugdtooneel zich over gansch het Vlaamsche landsgedeelte.

Gedurende het seizoen 1945-1946, gaf het 181 vertooningen, o. m. in volgende gemeenten : Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven, Mechelen, Geeraardsbergen, Lier, Oostende, Boom.

De uitgaven die door die merkwaardige inrichting werden gedaan bereikten ongeveer een miljoen ; de Rijksteelage bedroeg twintig duizend frank.

Dit werk dient aangemoedigd, verklaart het lid. Het is noodig — onder den eenen of anderen vorm en misschien in het raam van het Nationaal Tooneel — door een aanzienlijker geldelijke krachtsinspanning vanwege den Staat, de zegenrijke werking en het peil van het Jeugdtooneel te Antwerpen te erkennen. Verschillende leden van de Commissie laten zich in denzelfden zin uit.

II. — Enseignement.

Subventions facultatives.

Un amendement de MM. Somerhausen et Scheyven tend à accorder au Collège Prince Baudouin, à Marchin, une subvention de 1.200.000 francs. Cet établissement est réservé aux enfants bénéficiaires de l'A. E. P. (Aide aux enfants de prisonniers et aux orphelins de guerre). Il réalise une expérience — que l'on nous affirme heureuse — d'organisation et de méthode scolaires. La Commission n'est pas hostile au principe de la subvention, mais elle désire compléter son information trop sommaire sur l'Institution en cause.

Nous croyons utile de publier ci-dessous — afin d'éclairer, dans la mesure de nos informations, les membres du Parlement — les conditions d'admission à ce Collège.

Les statuts du Collège — Titre Premier, article 3 — prévoient que l'Association a pour objet « ... l'éducation et l'instruction des enfants bénéficiaires de l'A. E. P. (Aide aux Enfants des Prisonniers et Orphelins de Guerre) ».

Ces statuts rédigés sous l'occupation prévoyaient, en fait, que le Collège était réservé aux enfants bénéficiaires de l'O. N. A. C. et de l'O. R. A. F.

Depuis la libération, c'est cette interprétation qui a constamment été admise, et, à l'heure actuelle, ce sont donc les enfants de l'O. N. A. C. et du Service Social de l'Armée — O. R. A. F. — qui ont accès à Marchin.

L'O. N. A. C. et l'O. R. A. F., d'accord avec l'Association, ont décidé :

- 1) d'entériner la situation actuelle;
- 2) de procéder, à l'avenir, au recrutement des élèves de Marchin par voie de concours, ce qui justifiera qu'une minorité seulement de bénéficiaires jouisse du grand avantage d'être admise dans ce qu'on espère être une institution modèle.

Ces deux œuvres envisagent d'étendre ces avantages à un certain nombre des plus méritants et des mieux doués de leurs enfants qui se destinent aux études professionnelles, de manière à collaborer à la création des élites de tous plans dont le Pays aura besoin demain.

D'autre part, l'O. N. A. C. et le Service Social de l'Armée ont assuré au Collège de Marchin le paiement du minerval de 15.000 francs par enfant, constitué par une large participation de l'O. R. A. F. et une quote-part de la famille, proportionnée à ses moyens.

*Hospitalisation d'étudiants
au Sanatorium de Leysin (Suisse).*

Un membre désire des explications au sujet de l'utilisation du crédit de 2 millions.

II. — Onderwijs.

Facultatieve toelagen.

Een amendement van de heeren Somerhausen en Scheyven voorziet de toekenning van een toelage van 1.200.000 frank aan het « Collège Prince Baudouin », te Marchin. Deze inrichting is voorbehouden aan de kinderen die gesteund worden door H. K. G. (A. E. P.-Hulpverlening aan de kinderen van gevangenen en aan de oorlogsweezen). Het verwezenlijkt een proefneming — die naar men ons zegt gelukkige uitslagen oplevert — op gebied van schoolorganisatie en -methode. De Commissie is niet gekant tegen het beginsel van de toelage, maar zij wenscht aanvulling van haar te oppervlakkige kennis betreffende bedoelde Inrichting.

Wij achten het nuttig, hierna — om de leden van het Parlement, zooveel mogelijk, in te lichten — de toelatingsvoorwaarden van dit College mede te deelen.

De statuten van het College — Titel I, Art. 3 — voorzien, dat de Vereeniging ten doel heeft « ... de opvoeding en het onderricht van de kinderen, rechthebbenden op de H. K. G. (Hulpverlening aan de Kinderen der Krijgsgevangenen en aan de Oorlogsweezen) ».

Deze statuten werden tijdens de bezetting opgemaakt en voorzagen in feite dat het College voorbehouden was voor de kinderen, rechthebbenden van het N.W.O.S. en van het H. I. B.

Sedert de bevrijding, werd deze verklaring steeds aangevaard en, thans, zijn het dus de kinderen van het N. W. O. S. en van den Socialen Dienst van het Leger — H.I.B. — die toegelaten worden te Marchin.

Het N. W. O. S. en het H. I. B. hebben, in overleg met de Vereeniging, besloten :

- 1) den huidige toestand te bekrachtigen;
- 2) voortaan de leerlingen van Marchin aan te werven door middel van een examen, hetgeen het feit zal rechtvaardigen, dat slechts een minderheid van onze rechthebbenden het groot voordeel genieten te worden opgenomen in een inrichting die, naar men hoopt, een model zal zijn.

Onze beide werken hebben het inzicht deze voordeelen uit te breiden tot en zeker aantal van hun verdienstelijkste en meest begaafde kinderen die zich voorbereiden tot het beroepsonderwijs, ten einde mede te werken aan de vorming der elite's van iederen rang, die het Land morgen zal noodig hebben.

Anderzijds, hebben het N.W.O.S. en de Sociale Dienst van het Leger aan het College van Marchin de betaling toegezegd van het schoolgeld van 15.000 frank per kind, gevormd door een ruim aandeel van het H. I. B. en een bijdrage van de familie, in verhouding tot haar middelen.

*Opneming van studenten
in het Sanatorium van Leysin (Zwitserland).*

Een lid verlangt uitleg over de aanwending van het krediet van 2 miljoen.

La répartition des hospitalisés n'est pas prévue par université. Celle-ci varie selon le dépistage des malades et la durée de la cure.

Sont actuellement en cure :

Universités : Gand : 4; Liège : 5; Bruxelles : 8; Louvain : 11	28
Autres établissements (Enseignement techn., Beaux-Arts et Intellectuels)	16
Total	44

Voici les conditions d'admission :

- 1) Cure d'altitude indispensable;
- 2) Malades curables, en principe, dans les 6 mois;
- 3) Impossibilité pour les malades de faire la cure à leurs propres frais ou aux frais de leurs familles;
- 4) Garanties au point de vue moral, intellectuel et civique;
- 5) Priorité aux victimes de la guerre.

Il faut remarquer que le crédit prévu (2 millions) est fort modeste. Il ne permet l'hospitalisation d'une cinquantaine de malades que pendant 7 à 8 mois, ce qui paraît insuffisant. Il serait désirable que le crédit soit porté à 3 millions.

Revendications matérielles.

La Commission de l'Instruction Publique a déjà fait connaître son avis quant aux *barèmes du personnel enseignant primaire et gardien*. M. Burnelle, rapporteur du projet de loi fixant le traitement légal de ce personnel enseignant, a exprimé l'opinion de la majorité de la Commission, en écrivant :

« Ce projet ne répond pas aux espoirs de la Commission, mais elle le considère, avec le Ministre de l'Instruction Publique, comme un compromis, une étape dans la voie du reclassement des éducateurs de l'enseignement primaire et gardien, qui sera mis à l'ordre du jour, au moment où se posera le problème de la révision générale des barèmes des fonctionnaires. »

Un membre de la Commission s'intéresse à la situation matérielle des *préfets d'Athénée*.

Un autre membre réclame la *révision des pensions des maîtres d'études*.

Bons de rééquipement aux membres du personnel enseignant des écoles adoptées : Un membre de la Commission croit que ce personnel doit bénéficier des bons au même titre que le personnel enseignant communal.

Ce point de vue est longuement défendu par plusieurs commissaires.

De verdeeling der zieken wordt niet per Universiteit voorzien. Zij verschilt volgens de opsporing der zieken en den duur van de kuur.

Worden er thans verzorgd :

Universiteiten : Gent, 4; Luik, 5; Brussel, 8; Leuven, 11	28
Andere instellingen (technisch onderwijs, Schoone Kunsten en Intellectueelen)	16
Totaal	44

Voorwaarden tot opneming.

- 1) Onontbeerlijke hooge-luchtkuur;
- 2) Zieken, in beginsel, geneesbaar binnen 6 maanden;
- 3) Onmogelijkheid voor de zieken om de kuur door te maken op eigen kosten of op deze van hun familie;
- 4) Waarborgen in zake zedelijk en intellectueel peil en burgerdeugd;
- 5) Voorrang voor de oorlogsslachtoffers.

Er dient opgemerkt, dat het voorziene krediet (2 miljoen) zeer bescheiden is. Het maakt de opneming van een vijftigtal zieken slechts mogelijk voor 7 tot 8 maanden, hetgeen onvoldoende schijnt. Het ware gewenscht het krediet op 3 miljoen te brengen.

Stoffelijke eischen.

De Commissie voor het Openbaar Onderwijs heeft reeds haar advies te kennen gegeven over de *weddeschalen van het onderwijzend personeel der lagere scholen en bewaarscholen*. De heer Burnelle, verslaggever van het wetsontwerp tot vaststelling van de wettelijke wedde van dit onderwijzend personeel, heeft de meening van de meerderheid der Commissie te kennen gegeven, toen hij schreef :

« Het ontwerp beantwoordt niet aan de verwachtingen van de Commissie. Evenals de Minister van Openbaar Onderwijs, beschouwt zij het als een vergelijk, als een stap op den weg naar de reclasseering van de opvoeders van het lager en bewaarschoolonderwijs, die weer aan de orde zal komen wanneer het vraagstuk van de algemeene herziening van de weddeschalen der ambtenaren opnieuw zal worden gesteld. »

Een lid van de Commissie stelt belang in den stoffelijken toestand der *Atheneumprofecten*.

Een ander lid vraagt de *herziening van de pensioenen der studiemeesters*.

Wederuitrustingsbons voor de leden van het onderwijzend personeel der erkende scholen : een lid van de Commissie gelooft, dat dit personeel evenveel recht heeft op de bons als het gemeentelijk onderwijzend personeel.

Dit standpunt wordt uitvoerig verdedigd door verscheidene leden.

D'autres membres estiment cependant que la distribution de ces bons doit être assurée par les patrons qui sont, dans ce cas, les comités d'écoles et non les pouvoirs publics communaux.

Le Cinéma scolaire.

Un membre regrette que le cinéma scolaire soit toujours au stade de l'amateurisme alors qu'en d'autres pays il constitue un moyen pédagogique important et bien mis au point. Il faut, dit-il, créer un service national et organiser une cinémathèque.

Il existe un Service cinématographique au Ministère de l'Instruction Publique. Il dispose d'une cinémathèque, d'une petite salle de projection et d'un bureau. Ce service n'est encore qu'à l'état embryonnaire; le personnel technique et administratif n'est pas encore recruté; les installations et le matériel sont nettement insuffisants.

Il est donc nécessaire que le Département se préoccupe de la question afin de faire du cinéma l'excellent moyen d'enseignement et d'éducation qu'il peut devenir. Souhaitons aussi que l'organisation définitive de ce service ne se fasse pas sans une consultation préalable du personnel enseignant.

Orientation professionnelle.

Plusieurs membres de la Commission désireraient connaître, outre le nombre d'Offices d'Orientation Professionnelle reconnus et subventionnés par l'Etat, et le détail des subventions pour 1946, la manière dont sont établies les subventions par office.

Indiquons d'abord la méthode employée pour le calcul des subventions de l'Etat.

Les Offices sont classés en 3 catégories, selon le nombre d'examens complets d'Orientation Professionnelle auxquels ils ont procédé au cours de l'année :

- 1re catégorie : plus de 300 examens;
- 2e catégorie : plus de 200 examens;
- 3e catégorie : plus de 100 examens;

En plus du subside unitaire de 20 francs par examen complet, les Offices reçoivent respectivement, selon la catégorie à laquelle ils appartiennent, une somme de 12.000 ou 10.000 ou 8.000 francs, constituant une subvention forfaitaire destinée à couvrir les dépenses fixes de fonctionnement.

Nous croyons intéressant — malgré la longueur du document — de donner la liste des Offices d'Orientation Professionnelle reconnus par l'Etat (décembre 1946).

Andere leden zijn, nochtans, van meening dat de uitdeeling van deze bons moet worden waargenomen door de werkgevers, in onderhavig geval, door de schoolcomités, en niet door de gemeentelijke openbare besturen.

De Schoolbioscoop.

Een lid betreurt, dat de schoolbioscoop zich nog steeds in het stadium van de liefhebberij bevindt, terwijl hij in andere landen een belangrijk en degelijk uitgewerkt opvoedkundig middel uitmaakt. Er moet, aldus spreker, een Nationale Dienst en een kinematheek worden ingericht.

Er bestaat een Kinematographische Dienst in het Ministerie van Openbaar Onderwijs. Hij beschikt over een kinematheek, een kleine projectiezaal en een kantoor. Deze dienst verkeert nog steeds in een staat van wording. Het technisch en bestuurlijk personeel werd nog niet aangeworven; de inrichtingen en het materieel zijn volstrekt ontoereikend.

Het Departement moet zich, derhalve, aan de kwestie gelegen laten om van de film het onderwijs- en opvoedingsmiddel bij uitstek te maken dat hij kan worden. Laten wij, eveneens, hopen dat de definitieve inrichting van dien dienst niet zal geschieden zonder dat vooraf het onderwijzend personeel werd geraadpleegd.

Voorlichting bij beroepskeuze.

Verschillende leden van de Commissie spraken den wensch uit niet alleen het aantal door den Staat erkende en gesubsidieerde diensten voor voorlichting bij beroepskeuze te kennen maar ook de omstandige opgave der toelagen voor 1946, en de wijze waarop die toelagen per dienst worden vastgesteld.

Zetten we vooraf uiteen op welke wijze de Staatstoelagen worden berekend.

De Diensten worden in 3 reeksen ingedeeld, naar gelang het aantal volledige voorlichtingsonderzoeken waartoe zij in den loop van het jaar zijn overgegaan :

- 1re categorie : meer dan 300 onderzoeken;
- 2^e categorie : meer dan 200 onderzoeken;
- 3^e categorie : meer dan 100 onderzoeken.

Buiten de eenheidstoelage van 20 frank per volledig onderzoek, bekomen de diensten respectievelijk, naar gelang de categorie waartoe zij behooren, een som van 12.000 of 10.000 of 8.000 frank, die een vaste toelage uitmaakt, bestemd om de vaste werkingsuitgaven te dekken.

Ondanks de lengte van het stuk, achten wij het nuttig, hierna de lijst te verstrekken van de door den Staat erkende diensten voor voorlichting bij beroepskeuze (December 1946).

Liste des Offices d'Orientation professionnelle reconnus
par l'Etat (décembre 1946).

Commune	Dénomination	Montant des subsides
Bruxelles	Office libre d'Orientation professionnelle, boulevard Poincaré, 79 fr.	27.040
Liège	Office libre d'Orientation professionnelle, rue Saint-Gilles, 29	26.800
Schaerbeek	Office communal d'Orientation professionnelle, Administration communale	26.800
Charleroi	Office libre d'Orientation professionnelle, Grand'Rue, 185	26.260
Schaerbeek	Office libre d'Orientation professionnelle, chaussée de Haecht, 264	24.080
Tournai	Office provinciale d'Orientation professionnelle, rue Saint-Brice, 44	22.140
Charleroi	Office provincial d'Orientation professionnelle, rue de France, 31	22.040
Liège	Office provincial d'Orientation professionnelle, Pont Saint-Servais, 12	20.840
Bruxelles	Office libre d'Orientation professionnelle, rue des Eperonniers, 44	19.760
Verviers	Office libre d'Orientation professionnelle, Place Sornmeleville, 10	18.520
Charleroi	Office libre d'Orientation professionnelle, Grand'Rue, 189	12.060
Virton	Office libre d'Orientation professionnelle, Pierrard-lez-Virton	15.140
Mons	Office libre d'Orientation professionnelle, rue de Nimy, 63	14.400
Bruxelles	Office intercommunal d'Orientation professionnelle, rue du Grand Hospice	24.260
Tournai	Office provincial d'Orientation professionnelle, rue Paul Pasteur, 2	14.100
Namur	Office libre d'Orientation professionnelle, rue du Lombard, 2	14.080
Mons	Office provincial d'Orientation professionnelle, rue du Gouvernement, 25	10.720

Lijst van de door den Staat erkende Diensten
voor voorlichting bij Beroepskeuze (December 1946).

Gemeente	Aanduiding	Bedrag der toelage
Brussel	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Poincarélaan, 79	27.040
Luik	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, rue Saint-Gilles, 29	26.800
Schaarbeek	Gemeentelijke Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Gemeentebestuur	26.800
Charleroi	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Grand'rue, 185	26.260
Schaarbeek	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Haachtsche steenweg, 264	24.080
Doornik	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, rue Saint-Brice, 44	22.140
Charleroi	Provinciale Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, rue de France, 31	22.040
Luik	Provinciale Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Pont Saint-Servais, 12	20.840
Brussel	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Sporenmakersstraat, 44	19.760
Verviers	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Place Sommeleville, 10	18.520
Charleroi	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Grand'rue, 189	12.060
Virton	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Pierrard-lez-Virton	15.140
Bergen	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Nimystraat, 63	14.400
Brussel	Intercommunale Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, Groot - Godshuisstraat, 18	24.260
Doornik	Provinciale Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, rue Paul Pasteur, 2	14.100
Namen	Vrije Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, rue du Lombard, 2	14.080
Bergen	Provinciale Dienst voor Voorlichting bij Beroepskeuze, rue du Gouvernement, 25	10.720

Commune	Dénomination	Montant des subsidies	Gemeente	Aanduiding	Bedrag der toelage
Ixelles	Office libre d'Orientation professionnelle, avenue Guillaume Gilbert, 20 ...	10.440	Elsene	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Guil- laume Gilbertlaan, 20... ..	10.440
Auderghem	Office libre d'Orientation professionnelle, rue du Docteur, 25	10.380	Oudergem... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Dok- terstraat, 25... ..	10.380
Arlon	Office libre d'Orientation professionnelle, rue de Bas- togne, 33	10.300	Aarlen... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, rue de Bastogne, 33	10.300
Mouscron	Office libre d'Orientation professionnelle, rue du Lu- xembourg, 27	10.280	Moeskroen	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, rue du Luxembourg, 27 ...	10.280
La Louvière	Office provincial d'Orienta- tion professionnelle, rue de Bouvy, 11... ..	10.100	La Louvière	Provinciale Dienst voor Voor- lichting bij Beroepskeuze, rue de Bouvy, 11	10.100
Liège	Office universitaire d'Orien- tation professionnelle, rue de Pitteurs, 18	10.100	Luik	Universitaire Dienst voor Voorlichting bij Beroeps- keuze, rue de Pitteurs, 18.	10.100
Anvers... ..	Office libre d'Orientation professionnelle, rue des Tanneurs, 30	25.060	Antwerpen	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Huidevettersstraat, 30 ... fr.	25.060
Courtrai	Office libre d'Orientation professionnelle (garçons) Wijngaardstraat, 48	23.920	Kortrijk	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze (jon- gens), Wijngaardstraat, 48	23.920
Gand	Office libre d'Orientation professionnelle (garçons). Holstraat, 47	23.320	Gent	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze (jon- gens), Holstraat, 47	23.320
Lierre	Office libre d'Orientation professionnelle, Sint-Gom- marusstraat, 21	22.520	Lier... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Sint- Gummarusstraat, 21	22.520
St-Nicolas-Waas .	Office libre d'Orientation professionnelle, Hanker- straat, 91	22.200	St-Niklaas-Waas...	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Han- kerstraat, 91	22.200
Anvers... ..	Office libre d'Orientation professionnelle, Graan- markt, 7	22.120	Antwerpen	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Graanmarkt, 7... ..	22.120
Gand	Office libre d'Orientation professionnelle (filles), Holstraat, 47... ..	20.600	Gent	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze (meis- jes), Holstraat, 47... ..	20.600
Neerpelt	Office libre d'Orientation professionnelle, Hazestr., 2	20.300	Neerpelt	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Ha- zestraat, 2	20.300
Bruges... ..	Office libre d'Orientation professionnelle (garçons), Nieuwstraat, 5	20.260	Brugge... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze (jon- gens), Nieuwstraat, 5	20.260
Waregem... ..	Office libre d'Orientation professionnelle, Toekomst- straat, 66... ..	20.260	Waregem... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Toe- komststraat, 66... ..	20.260
Beringen-Mijnen .	Office libre d'Orientation professionnelle	20.140	Beringen-Mijnen...	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze... ..	20.140
Eecloo... ..	Office libre d'Orientation professionnelle, Zuidmoer- straat, 131	19.720	Eekloo... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Zuid- moerstraat, 131... ..	19.720
Bruxelles	Office libre d'Orientation professionnelle, boulevard Poincaré, 78... ..	19.320	Brussel... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Poin- carélaan, 78	19.320

Commune	Dénomination	Montant des subsidés	Gemeente	Aanduiding	Bedrag der toelage
Gand	Office universitaire d'Orien- tation professionnelle, rue de l'Université, 14... ..	19.240	Gent	Universitaire Dienst voor Voorlichting bij Beroeps- keuze, Universiteitstraat, 14	19.240
Louvain	Office libre d'Orientation professionnelle, Sint-Anto- niusberg, 18	18.940	Leuven	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Sint- Antoniusberg, 18	18.940
Alost	Office libre d'Orientation professionnelle, Sint-Joris- straat, 26... ..	18.720	Aalst	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Sint- Jorisstraat, 26	18.720
Turnhout	Office libre d'Orientation professionnelle, Kortebe- gijnenstraat, 25	18.540	Turnhout	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Korte- tebegijnenstraat, 25	18.540
Courtrai	Office libre d'Orientation professionnelle (filles), Wijngaardstraat, 48	18.260	Kortrijk	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze (meis- jes), Wijngaardstraat, 48...	18.260
Anvers... ..	Office libre d'Orientation professionnelle (filles), rue des Tanneurs, 30... ..	18.040	Antwerpen	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze (meis- jes), Huidevettersstraat, 30	18.040
Hasselt... ..	Office libre d'Orientation professionnelle, Toekomst- straat, 29	15.560	Hasselt	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Toe- komststraat, 29... ..	15.560
Brée... ..	Office libre d'Orientation professionnelle, Brée	14.480	Bree	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Bree	14.480
Genk	Office libre d'Orientation professionnelle, Ecole pro- fessionnelle (Bret)	14.226	Genk	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Vak- school (Bret)	14.220
Malines	Office libre d'Orientation professionnelle, Melaan, 2.	14.200	Mechelen	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Me- laan, 2	14.200
Eisden (Mines) .	Office libre d'Orientation professionnelle, Nijver- heidslaan (Ste-Barbara) .	14.060	Eisden-Mijnen ...	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Nij- verheidslaan (Ste-Barbara)	14.060
Vilvorde	Office libre d'Orientation professionnelle, Andelot- hof, 28	14.060	Vilvoorde	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, An- delothof, 28	14.060
Thourout	Office libre d'Orientation professionnelle, Brugge- straat, 8	11.120	Thorout	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Brug- gestraat, 8	11.120
Termonde... ..	Office libre d'Orientation professionnelle, Bogacrd- straat, 24	10.960	Dendermonde ...	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Bo- gaerdstraat, 24... ..	10.960
Hal	Office libre d'Orientation professionnelle, Steenweg op Ninove, 7... ..	10.920	Halle	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Steenweg op Ninove, 7 ...	10.920
Thielt	Office libre d'Orientation professionnelle, Hulst- plein, 29... ..	10.920	Tielt	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Hulst- plein, 29	10.920
Ostende	Office libre d'Orientation professionnelle, Stockholm- straat, 7	10.740	Oostende	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Stockholmstraat, 7	10.740
Willebroek	Office libre d'Orientation professionnelle, Em. Van- derveldestraat, 169... ..	10.440	Willebroek	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, E. Vanderveldestraat, 169	10.440
Ypres	Office libre d'Orientation professionnelle, Athénée...	10.320	Ieper	Vrije Dienst voor Beroeps- riëntering, Atheneum ...	10.320

Commune	Dénomination	Montant des subsidés	Gemeente	Aanduiding	Bedrag der toelage
Saint-Trond	Office libre d'Orientation professionnelle, Naamsche- steenweg, 133	10.280	St-Truiden	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Naamschesteenweg, 133 ...	10.280
Tirlemont... ..	Office libre d'Orientation professionn., Waaiberg, 5.	10.240	Tienen	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Waaiberg, 5	10.240
Bruges... ..	Office libre d'Orientation professionn. (filles), Nieuw- straat, 5	10.220	Brugge... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze (meis- jes), Nieuwstraat, 5	10.220
Wetteren... ..	Office libre d'Orientation professionnelle, Wetteren .	10.200	Wetteren	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Wet- teren	10.200
Roulers	Office libre d'Orientation professionnelle (garçons), Kattenstraat, 81	10.160	Roeselare... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze (jon- gens), Kattensraat, 81 ...	10.160
Roulers	Office libre d'Orientation professionnelle (filles), Kat- tenstraat, 81	10.100	Roeselare... ..	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze (meis- jes), Kattenstraat, 81	10.100
Liedekerke	Office libre d'Orientation professionnelle, Warande- straat	10.080	Liedekerke	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Wa- randestraat	10.080
Aerschot	Office libre d'Orientation profess., J. Van Ophem- straat, 9	10.060	Aarschot	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, J. Van Ophemstraat, 9 ...	10.060
Ypres	Office libre d'Orientation professionnelle, St-Jacobs- straat, 38	10.060	Ieper	Vrije Dienst voor Voorlich- ting bij Beroepskeuze, Sint- Jacobsstraat, 38	10.060
		Fr. 644.880			Fr. 644.880

En décembre 1946, notre pays comptait donc 64 Offices d'Orientation Professionnelle, dont 9 organisés par les pouvoirs publics et recevant 158.200 francs de subventions et 55 Offices libres recevant 486.680 francs de subventions.

Si l'on tient compte de ce que les 9 Offices publics se trouvent à Bruxelles, Schaerbeek, Charleroi, Liège, Tournai, Mons, La Louvière et Gand (Office universitaire), on devra déplorer, selon l'avis de certains membres de la Commission, que la politique de liberté subsidiée, suivie jusqu'ici par le Département en matière d'Orientation Professionnelle, ait abouti à l'éviction — surtout dans la partie flamande du pays — d'Offices réellement publics.

Enseignement technique :

Un membre de la Commission a voulu savoir quelle est la part des subventions à l'enseignement technique provincial et communal et celle des subventions à l'enseignement technique libre.

Ces renseignements ne peuvent être donnés actuellement pour l'exercice 1940. Un nouveau barème servant à déterminer les subsides-traitements doit paraître prochainement au *Moniteur*. Il porte ses effets à partir du 1er janvier 1946 et nécessite le réajustement des traitements de 18.000 professeurs environ. Ce travail administratif est en cours.

In December 1946, telde ons land dus 64 diensten voor voorlichting bij beroepskeuze, waarvan 9 ingericht door de openbare besturen en welke 158.200 frank ontvingen, en 55 vrije diensten, die 486.680 frank ontvingen.

Indien men rekening houdt met het feit, dat de 9 openbare diensten gevestigd zijn te Brussel, Schaerbeek, Charleroi, Luik, Doornik, Bergen, La Louvière en Gent (Universitaire dienst), dan valt, naar het oordeel van sommige leden van de Commissie te betreuren, dat de tot dusver door het Departement op gebied van beroepskeuze gevolgde politiek van gesubsidieerde vrijheid heeft geleid tot de verdringing — vooral in het Vlaamsch landsgedeelte — van werkelijk Openbare diensten.

Technisch onderwijs.

Een lid van de Commissie stelde de vraag, welke het aandeel is van de toelagen voor het provinciaal en gemeentelijk technisch onderwijs en dit van de voor het vrij technisch onderwijs bestemde toelagen.

Deze inlichtingen kunnen thans niet worden verstrekt voor het dienstjaar 1946. Een nieuwe schaal tot vaststelling van de toelagen wedden zal eerlang in het *Staatsblad* verschijnen. Zij wordt van kracht van 1 Januari 1946 af, en brengt de heraanpassing mede van de wedden van ongeveer 18.000 leeraars. Dit bestuurswerk is aan den gang.

Nous avons néanmoins pu obtenir des services de l'Instruction Publique un tableau des subventions accordées à l'enseignement technique pour l'année 1945, en tenant compte de la région linguistique et du régime public ou privé.

Wij hebben nochtans van de diensten van het Openbaar Onderwijs de lijst kunnen bekomen van de voor het dienstjaar 1945 aan het technisch onderwijs verleende toelagen, rekening houdend met de taalstreek en het openbaar of privaat stelsel.

Provinces — Provinciën	Subsidies traitements Wedden-toelagen			Subsidies fonctionnement Werkingstoelagen		
	Ecoles Provinciales — Provinciale scholen	Ecoles Communales — Gemeente- scholen	Ecoles libres — Vrije scholen	Ecoles Provinciales — Provinciale scholen	Ecoles Communales — Gemeente- scholen	Ecoles libres — Vrije scholen
<i>Français. — Fransch.</i>						
Brabant	1.302.047	11.431.887	22.516.489	149.770	1.169.085	1.612.137
Brabant.						
Hainaut	12.064.890	9.700.933	15.629.166	1.453.117	664.550	1.477.049
Henegouwen.						
Liège	3.634.266	11.254.776	12.957.143	422.172	944.720	1.162.657
Luik.						
Luxembourg	—	30.267	4.590.283	—	2.920	361.496
Luxemburg.						
Namur	363.525	153.079	5.403.568	5.250	2.552	455.370
Namen.						
Flandre Occidentale ...	—	628.455	783.457	—	58.860	144.160
West-Vlaanderen.						
	17.364.728	33.199.397	61.880.106	2.030.309	2.842.687	5.212.869
<i>Vlaamsch. — Flmand.</i>						
Brabant	471.124	2.285.999	12.273.834	13.000	307.491	895.976
Brabant.						
Anvers	1.050.984	8.452.238	35.566.661	129.510	664.168	3.371.186
Antwerpen.						
Flandre Occidentale ...	—	1.830.434	21.059.372	—	112.600	2.405.589
West-Vlaanderen.						
Flandre Orientale ...	23.646	2.580.354	25.784.367	7.930	377.108	2.551.468
Oost-Vlaanderen.						
Limbourg	—	138.688	10.843.878	—	37.240	1.224.338
Limburg.						
	1.545.754	15.287.713	105.528.112	150.440	1.498.607	10.448.557
	18.910.482	48.487.110	167.408.218	2.180.749	4.341.294	15.661.426

Nous pouvons condenser ces divers renseignements sous la forme suivante :

Wij kunnen deze verschillende inlichtingen als volgt samenvatten :

	Subventions traitements Wedden-toelagen		Subventions fonctionnement Werkingstoelagen	
	Enseignement officiel — Officieel onderwijs	Enseignement libre — Vrij onderwijs	Enseignement officiel — Officieel onderwijs	Enseignement libre — Vrij onderwijs
Français	50.564.125	61.880.106	4.872.996	5.212.869
Fransch.				
Flmand	16.833.467	105.528.112	1.649.047	10.448.557
Vlaamsch.				
Total...	67.397.592	167.408.218	6.522.043	15.661.426
Totaal.				

Un membre de la Commission estime que pour juger exactement la valeur de ces statistiques il faudrait, pour chaque catégorie, connaître le nombre d'élèves, de professeurs et d'écoles. Ces renseignements seraient, en effet, souhaitables.

Néanmoins, l'examen des deux tableaux entraîne plusieurs conclusions :

a) L'enseignement technique libre reçoit des subventions plus considérables — dans les deux régions linguistiques du pays — que l'enseignement technique officiel;

b) cette inégalité est particulièrement sensible dans la partie flamande où les subventions traitements et fonctionnement atteignent 18.482.514 francs pour l'enseignement technique officiel (provincial et communal) et 115 millions 976.669 francs pour l'enseignements technique libre.

c) L'effort communal est insignifiant dans la province du Limbourg; sur le terrain provincial, il y carence complète de la Flandre occidentale, du Limbourg et du Luxembourg.

Un membre de la Commission a fait observer que la liberté de choisir du père de famille est pratiquement inexistante dans la partie flamande du pays en dehors des grandes agglomérations.

Un autre membre pense que l'enseignement technique doit être réorganisé, non sur la base de la liberté subsidiée, mais sous le régime de l'enseignement public et unique. C'est la seule manière de ne pas disperser les efforts et de mettre l'enseignement technique à la mesure des nécessités du rééquipement national.

Cette opinion est contestée par un autre membre qui déclare notamment que l'inspection officielle reconnaît la haute qualité de l'enseignement technique libre.

Prolongation de la Scolarité.

Plusieurs membres de la Commission se plaignent de la lenteur avec laquelle s'effectue la réforme. Des Commissions ont été réunies au Département de l'Instruction Publique mais, à notre connaissance, aucune conclusion pratique ne s'est encore dégagée de ces discussions. Sans perdre de vue l'ampleur et la difficulté de la réforme, ces membres estiment qu'il serait temps de passer au stade de l'organisation.

Procédant empiriquement, le Département a créé à titre expérimental, vingt écoles moyennes pré-professionnelles, avec un programme presque égal à celui des écoles moyennes générales mais déjà orienté vers un domaine précis d'activité: agricole, commercial, ménager, industriel, etc... Les écoles moyennes pré-professionnelles ouvrent l'accès à l'enseignement technique de plein exercice, à l'enseignement industriel et post-scolaire, à l'enseignement général.

Il serait injuste de nier toute valeur à ces expériences.

Een lid van de Commissie is van oordeel, dat men, om deze statistieken op juiste wijze te beoordeelen, voor elke categorie het aantal leerlingen, leerders en scholen zou moeten kennen. Die inlichtingen zouden, inderdaad, wenschelijk zijn.

Niettemin, kan uit het onderzoek van beide tabellen menige gevolgtrekking worden gemaakt :

a) het vrij technisch onderwijs ontvangt aanzienlijker toelagen — in de twee taalgebieden van het land — dan het officieel technisch onderwijs;

b) deze ongelijkheid is vooral merkbaar in het Vlaamse gedeelte, waar de wedden- en werkingstoelagen 18.482.514 frank bereiken voor het officieel technisch onderwijs (provinciaal en gemeentelijk), en 115.976.669 frank voor het vrij technisch onderwijs;

c) de gemeentelijke krachtsinspanning is onbeduidend in de provincie Limburg; op provinciaal gebied, stelt men een volledige tekortkoming vast in West-Vlaanderen, Limburg en Luxemburg.

Een lid van de Commissie wijst er op, dat de vrije keuze van den huisvader praktisch onbestaande is in het Vlaamse landsgedeelte, buiten de groote agglomeraties.

Een ander lid is de meening toegedaan, dat het technisch onderwijs dient heringericht, niet op grondslag van de gesubsidieerde vrijheid, maar volgens het stelsel van het openbaar en eenig onderwijs. Dit is de eenige wijze waarop de krachten niet zullen worden versnipperd en het technisch onderwijs zou beantwoorden aan de behoeften van 's lands wederuitrusting.

Die opvatting wordt betwist door een ander lid, dat o.m. verklaart dat het officieel toezicht de hooge waarde van het vrij technisch onderwijs erkent.

Verlenging van den leerplicht.

Verschillende leden van de Commissie klagen over de traagheid waarmede die hervorming wordt doorgevoerd. Commissiën vergaderden op het Departement van Openbaar Onderwijs, maar, bij ons weten, hebben die besprekingen nog tot geen enkel practisch besluit geleid. Zonder den omvang en de moeilijkheden van die hervorming uit het oog te verliezen, zijn die leden van meening, dat het noodig is tot het stadium van de practische verwezenlijking over te gaan.

Empirisch te werk gaande, heeft het Departement, bij wijze van proef, twintig middelbare preprofessioneele scholen opgericht, met een programma dat ongeveer gelijk is aan dat van de algemeene middelbare scholen, maar gericht op het domein van de practische bedrijvigheid: landbouw-, handels-, huishoudelijk-, nijverheids- onderwijs, en... De middelbare preprofessioneele scholen zijn een voorbereiding voor de toelating tot het beroepsonderwijs met volledig leerplan, tot het nijverheids- en naschoolsch onderwijs, en tot het algemeen onderwijs.

Het zou onrechtvaardig zijn aan die proefnemingen

Il serait absurde de croire qu'elles règlent le problème de la prolongation de la scolarité.

La prolongation de la scolarité dans les cantons de l'Est fut diversement accueillie.

On songerait à apporter certains tempéraments dans la réforme, par exemple, en organisant la mi-temps dès la deuxième année des cours complémentaires.

Un membre estime que cette mesure serait gravement préjudiciable à la population de l'Est et aussi à celle du pays tout entier. Elle risquerait de compromettre la réforme (prolongation de la scolarité jusque 15 ans minimum) dans l'ensemble du pays et marquerait une nette régression sur le statut antérieur.

Il lui est fait observer qu'il s'agirait d'une mesure provisoire qui ne pourrait influencer en rien les dispositions générales sur la prolongation scolaire et disparaîtrait avec l'application de celles-ci.

M. Kuypers, secrétaire général du Ministère de l'Instruction Publique, écrit, dans son rapport présenté à la IXe Conférence Internationale de l'Instruction Publique (Genève 1946) :

« Aujourd'hui, l'obligation scolaire s'arrête à 14 ans. Il est question cette fois de la prolonger, soit d'emblée, soit par étapes jusqu'à 15 ou 16 ans, même jusqu'à 18 ans, même à temps réduit, selon les possibilités (école moyenne, générale ou professionnelle, pour tous). La formule nouvelle de cet enseignement postprimaire fait toujours l'objet de discussions; les uns voulant recueillir tous les élèves des classes de scolarité prolongée dans des écoles professionnelles de quatre ans, superposées à l'école primaire et qui laisseraient à l'enseignement moyen actuel son autonomie; les autres étant plutôt partisans d'une école moyenne unique d'enseignement général (mais diversifiée) jusqu'à 15 ans, afin de reculer le plus tard possible le palier commun où l'enfant est amené à choisir une orientation scolaire ou autre ».

Les études sont-elle plus poussées aujourd'hui?

Deux Commissions, réunies au Département de l'Instruction Publique, ont étudié la prolongation de la scolarité jusque 16 ans.

Les divergences indiquées par Monsieur le Secrétaire Général existent toujours. Cependant, on semble d'accord, en principe, pour assurer à tous les enfants, au delà d'un enseignement primaire jusque 12 ans, une bonne formation générale. La spécialisation doit être retardée le plus longtemps possible. L'organisation scolaire doit être suffisamment souple pour ne pas fixer, une fois pour toute, l'enfant, dès sa 12e année, dans l'organisme scolaire. On demande aussi que l'enseignement technique soit organisé en fonction des nécessités nationales et réponde, par la qualité de son enseignement, aux besoins de celles-ci.

Au delà de douze ans, l'enfant serait accueilli indiffé-

iedere waarde te ontzeggen. Maar het zou ongerijmd zijn te gelooven, dat zij het vraagstuk van de verlenging van den leerplicht oplossen.

De verlenging van den leerplicht in de Oostkantons werd op diverse wijze onthaald.

Men zou er aan denken de hervorming eenigszins te milderen door bij voorbeeld, den halven tijd in te richten van het 2^e jaar af der aanvullende leergangen.

Een lid is van oordeel, dat die maatregel zeer nadeelig zou zijn voor de bevolking der Oostgrens en ook voor die van gansch het land. Hij zou de hervorming in gevaar kunnen brengen (verlenging van den leerplicht tot op 15 jaar ten minste) over gansch het land en zou een opvallenden achteruitgang beteekenen ten opzichte van het vorig statuut.

Men laat hem opmerken, dat het hier een voorloopigen maatregel zou gelden die in niets de algemeene bepalingen zou kunnen beïnvloeden inzake verlenging van den leerplicht en zou verdwijnen bij de toepassing van deze laatste.

De heer Kuypers, secretaris-generaal van het Ministerie van Openbaar Onderwijs, schrijft in zijn verslag, voorgedragen op de IXe Internationale Conferentie van het Openbaar Onderwijs (Genève 1946) :

« Thans vervalt de leerplicht op den leeftijd van 14 jaar. Ditmaal wordt overwogen hem te verlengen, hetzij ineens, hetzij per stadia, tot 15 of 16 jaar, zelfs tot 18 jaar, zelfs met verkorten tijd, naar gelang de mogelijkheden (middelbare, algemeene of beroepsschool, voor allen). De nieuwe formule voor dit op het lager onderwijs volgend onderricht maakt steeds het voorwerp uit van besprekingen; de eenen zouden alle leerlingen van de klassen voor den verlengden schoolplicht willen opnemen in vierjarige beroepsscholen, geplaatst boven de lagere school, en die het huidig middelbaar onderwijs autonoom zouden laten; de anderen zijn eerder voorstanders van een eenige middelbare school voor algemeen onderwijs (doch van diversen aard) tot 15 jaar, ten einde, zooveel mogelijk het gemeen stadium te verschuiven waarop het kind voor de keuze wordt gesteld van een school of andere toekomst ».

Zijn de studiën thans verder gevorderd?

Twee Commissiën, samengeroepen bij het Departement van Openbaar Onderwijs, hebben de verlenging van den leerplicht tot 16 jaar ingestudeerd.

De verschillen van opvatting, aangeduid door den heer Secretaris-Generaal, blijven nog bestaan. Nochtans lijkt men in beginsel akkoord om aan alle kinderen, na een lager onderwijs tot op 12 jaar, een goede algemeene vorming te verzekeren. De specialisatie dient zoolang mogelijk verdaagd. De schoolorganisatie moet lenig genoeg zijn om niet, eens voor altijd, het kind van zijn twaalfde jaar af, een vaste plaats aan te wijzen in het schoolorganisme. Ook wordt gevraagd, dat het technisch onderwijs zou worden ingericht in verband met de nationale noodwendigheden en dat het, door zijn gehalte, aan deze behoeften zou beantwoorden.

Na het twaalfde jaar, zou het kind zonder onderscheid

remment dans les écoles moyennes proprement dites, les classes inférieures de l'enseignement secondaire, les écoles moyennes pré-professionnelles. La première année de ce cycle triennal serait identique dans ces divers enseignements. Ce serait une année d'observation et d'orientation actives, avec des accès latéraux rapides et faciles entre ces diverses écoles, de façon à placer l'élève, sans malmenage scolaire, à la meilleure place dans un système d'enseignement coordonné.

Après 15 ans, l'élève continuerait ses études d'humanités (anciennes, latines-scientifiques, modernes, professionnelles), selon des modalités à établir.

Cette construction scolaire exige un programme de financement, de personnel, d'organisation matérielle.

Sa réalisation intégrale ne peut être immédiate. Les optimistes espèrent son application progressive dès l'année scolaire 1947-1948. M. Kuypers affirme qu'il faudra huit à dix ans pour réaliser la prolongation de la scolarité (Conférence Internationale de l'Instruction Publique, Genève 1946).

La Commission ne pouvait examiner le problème de la prolongation scolaire, sans aborder celui des écoles complémentaires dans les Cantons de l'Est du pays.

Dans une circulaire, adressée, le 5 décembre 1945, à l'Inspection scolaire des Cantons de l'Est ainsi qu'aux administrations communales et au personnel enseignant de ces régions, M. Buisseret, Ministre de l'Instruction Publique, dénonçait les effets de l'école nazie, durant l'annexion.

« L'école hitlérienne, écrivait-il, fut une véritable humiliation de l'intelligence et de l'homme. Heureux — et il en est dans les régions annexées — ceux qui ont pu échapper à son emprise. On a vu cette école exploiter les tendances enfantines de manière à en systématiser les manifestations au profit du nazisme, au lieu de les cultiver en vue de leur épanouissement et de leur sublimation... »

L'obligation scolaire jusqu'à 16 ans allait s'étendre à neuf mille enfants environ. Les Ministères de l'Instruction Publique et des Travaux Publics allaient collaborer pour restaurer les locaux et le mobilier, remplacer le matériel didactique, organiser convenablement les cours complémentaires.

En fait, nous assistions à la restauration de l'esprit public par l'école. Idée magnifique, dont tous les Belges des Cantons de l'Est et du pays entier ont pu se réjouir!

Education civique:

Indépendamment de circulaires traitant de l'éducation civique et destinées à l'ensemble des élèves de nos différents enseignements, le Département de l'Instruction Publique a lancé, depuis la libération, différentes circulaires relatives au même objet, destinées en ordre principal

worden opgenomen in de eigenlijke middelbare scholen, de lagere klassen van het middelbaar onderwijs, de pre-professionele middelbare scholen. Het eerste jaar van dien driejaarlijkschen cyclus zou identiek zijn in deze verschillende onderwijsgroepen. Het zou een jaar zijn voor actieve waarneming en oriëntering, met snelle en gemakkelijke zijdelingsche toegangsmogelijkheden tusschen deze verschillende scholen, derwijze dat de leerling, zonder nadeel op schoolgebied, op de beste plaats komt in een samengeordend onderwijsstelsel.

Na 15 jaar, zou de student zijn humaniorastudiën voortzetten (oudere, Latijnsch-wetenschappelijke, moderne, beroeps-) volgens vast te stellen modaliteiten.

Deze schoolconstructie vergt een programma van financiering, van personeel, van materiele inrichting.

De integrale verwezenlijking er van kan niet onmiddellijk geschieden. De optimisten hopen er de trapsgewijze toepassing van te zien van het schooljaar 1947-1948 af. De heer Kuypers beweert, dat acht tot tien jaar noodig zullen zijn om de verlenging van den leerplicht te verwezenlijken (Internationale Conferentie van het Openbaar Onderwijs, Genève 1946).

De Commissie kon het vraagstuk van de verlenging van den leerplicht niet onderzoeken zonder daarbij te spreken over de scholen voor aanvullend onderwijs in de Oostkantons van het Land.

In een rondschriften dat hij, op 5 December 1945, heeft gericht aan het Schooltoezicht van de Oostkantons, alsook aan de gemeentebesturen en het onderwijzend personeel van die gewesten, vestigde de heer Buisseret, Minister van Openbaar Onderwijs, de aandacht op de gevolgen van het Nazi-onderwijs tijdens de inlijving.

« De Hitlerschool, zoo schreef hij, was een ware vernedering van het verstand en van den mensch. Gelukkig dezen — en er waren er in de ingelijfde gebieden — die aan haar greep konden ontsnappen. Men heeft gezien hoe deze school de neigingen van de kinderen uitbuitte om de uitingen er van ten bate van het nazisme af te leiden, in plaats van ze te verzorgen met het oog op hun ontplooiing en hun ontluiking... »

De leerplicht tot 16 jaar zou gelden voor ongeveer negen duizend kinderen. De Ministeries van Openbaar Onderwijs en van Openbare Werken zouden samenwerken om de lokalen en het mobiliair te herstellen, het leer-materiaal te vervangen, op behoorlijke wijze de aanvullende leergangen in te richten.

In feite, zijn wij getuigen van het herstel van den openbare geest door de school. Prachtig idee, waarover de goede Belgen van de Oostkantons en van gansch het land zich hebben kunnen verheugen!

Staatsburgerlijke opvoeding.

Behalve de omzendbrieven, handelend over de staatsburgerlijke opvoeding, die bestemd zijn voor al de leerlingen van onze verschillende onderwijstakken, heeft het Departement van Openbaar Onderwijs, sedert de bevrijding, verschillende circulaires rondgezonden handelend

à l'enseignement primaire mais aussi aux enseignements moyen et normal.

Il serait trop long d'énumérer ces divers documents et d'indiquer leur objet.

Rappelons que dans la première circulaire du 20 décembre 1944, M. de Laveleye, Ministre de l'Instruction Publique, insistait sur la nécessité de l'éducation civique pour l'enfance et l'adolescence.

« Pour résister à l'oppression, écrivait-il, notre peuple a engagé une lutte clandestine de tous les instants; il a enfreint les règlements où les ordres de l'occupant et de ceux qui avaient usurpé les pouvoirs publics. Nos enfants ont vécu dans une atmosphère de ruse et de mensonge. Ils ont été mêlés à cette vie de résistance et de dissimulation. »

Ce Ministre considère que le grand danger menaçant est « de voir disparaître la personnalité humaine libre ». Il recommande une activité scolaire où la discipline nécessaire ne soit pas constamment méfiante devant l'usage de la liberté. Il expose ensuite quelques consignes à faire comprendre et respecter. Il trace certains devoirs aux autorités scolaires.

La voie indiquée par M. de Laveleye fut suivie par ses successeurs.

Néanmoins, un membre de la Commission pense que l'éducation civique doit faire l'objet des soins les plus attentifs. Il réclame, pour une étude plus approfondie de la question, la constitution d'une Commission pédagogique spéciale.

Plusieurs membres estiment que de nombreux documents émanant du ministère de l'Instruction Publique devraient parvenir à la Bibliothèque du Parlement et aux membres de la Commission. Il en est ainsi notamment des nombreuses circulaires sur l'éducation civique, sur les méthodes d'enseignement, etc...

III. — Œuvres parascolaires.

Education populaire.

Un membre de la Commission s'étonne de ce que le conseil supérieur d'éducation populaire ne se soit pas encore réuni. Des membres de ce service doivent être remplacés, ce qui lui rend toute activité impossible.

Ce même membre estime que tout le système organique doit être refondu. Le conseil supérieur doit se réunir notamment pour étudier la création de bibliothèques du degré moyen.

Fonds des Mieux-Doués.

Le Fonds des Mieux-Doués fut institué par la loi du 15 octobre 1921. Dans son exposé des motifs, nous pouvions en connaître les buts :

over hetzelfde onderwerp, die in hoofdzaak bestemd zijn voor het lager, maar ook voor het middelbaar en normaal onderwijs.

Het zou ons te ver voeren al die stukken op te sommen en het voorwerp er van aan te duiden.

Herinneren wij er aan dat de heer de Laveleye, Minister van Openbaar Onderwijs, in zijn eersten omzendbrief van 20 December 1944, aandrang op de noodzakelijkheid van een staatsburgerlijke opvoeding voor de kinderen en de jonge lieden.

« Om aan de verdrukking te weerstaan heeft ons volk een onafgebroken ondergrondschen strijd aangebonden; het heeft de reglementen en de bevelen van den bezetter en van hen die zich op onrechtmatige wijze de openbare machten hadden toegeëigend, overtreden. Onze kinderen hebben geleefd in die atmosfeer van list en bedrog. Zij werden meegesleept in dat leven van weerstand en veinerij. »

De Minister is van oordeel, dat het groote dreigende gevaar is « de vrije menschelijke persoonlijkheid te zien verdwijnen ». Hij beveelt een schoolbedrijvigheid aan waar de noodzakelijke tucht niet steeds wantrouwig staat tegenover het gebruik van de vrijheid. Hij geeft vervolgens enkele onderrichtingen die dienen uitgelegd en nageleefd. Hij schetst sommige taken van de schooloverheden.

De opvolgers van den heer de Laveleye hebben den door hem aangewezen weg gevolgd.

Een lid van de Commissie is, niettemin, van oordeel, dat de staatsburgerlijke opvoeding het voorwerp moet uitmaken van de meest nauwlettende zorg. Met het oog op een grondiger studie van dit vraagstuk, eischt hij de oprichting van een speciale opvoedkundige commissie.

Verschillende leden zijn van meening, dat talrijke stukken, uitgaande van het Ministerie van Openbaar Onderwijs, aan de Bibliotheek van het Parlement en aan de leden van de Commissie zouden dienen gestuurd. Dit is, inzonderheid, het geval met talrijke omzendbrieven betreffende de staatsburgerlijke opvoeding, de onderwijsmethodes, enz.

III. — Parascolaire werken.

Volksopvoeding.

Een lid van de Commissie verwondert zich over het feit, dat de Hooge Raad voor de Volksopvoeding nog niet vergaderde. Leden van dien dienst moeten worden vervangen, wat iedere bedrijvigheid onmogelijk maakt.

Hetzelfde lid is van meening, dat het geheele organieke stelsel moet worden omgevormd. De Hooge Raad moet vergaderen, o.m. om de inrichting van bibliotheken van den middelbaren graad te bestudeeren.

Fonds der Meestbegaafden.

Het Fonds der Meestbegaafden werd ingesteld bij de wet van 15 October 1921. Uit haar memorie van toelichting leeren wij zijn oogmerken :

« Tout ce que nous voulons, tout ce que nous proposons, c'est la sélection des meilleurs, c'est l'aide nécessaire assurée à l'élite, à ceux qui témoignent de qualités ou de dispositions vraiment supérieures. Mais, par contre, ceux-là, nous voulons les rechercher tous, quelle que soit la nature de leurs dons exceptionnels, quel que soit le village ignoré et l'humble foyer où ils vivent; nous voulons leur offrir à tous l'occasion de se révéler, le moyen de suivre leur voie, sans souci et sans entrave, pour qu'ils deviennent un jour les serviteurs éminents du pays. »

La loi de 1921 permettait la constitution de fonds communaux, intercommunaux et d'arrondissement. L'article 6 fixait les ressources normales annuelles de ces institutions: allocation communale de 30 centimes par habitant, allocation provinciale de 10 centimes, subvention de l'Etat ne pouvant être inférieure à l'allocation communale. L'article 9 établit la nature de l'aide accordée tandis que l'article 13 décrète l'obligation morale de rembourser cette aide. L'article 4 établit le degré d'aisance compatible avec les prêts. La loi du 25 juin 1927 réduisit le nombre excessif de fonds autonomes.

Plusieurs membres de la Commission insistent sur la nécessité d'une refonte complète. Tout le problème des mieux-doués doit être revu: ressources financières, interprétation de l'expression « mieux-doués », méthodes de sélection, prêts ou bourses, valeur pécuniaire des interventions, etc...

Nous avons voulu connaître le montant des subventions accordées aux Fonds des Mieux-Doués. Voici ce tableau:

Subventions aux Fonds des Mieux-Doués.

	Etat	Provinces (1)	Commune
1944	1.200.000	800.000	2.400.000
1945	1.600.000	id.	id.
1946	2.500.000	id.	id.
1947	5.000.000	id.	id.

D'autre part, le Département de l'Instruction Publique prépare deux modifications à la loi organique:

- 1) Substitution du régime des bourses aux régimes des prêts;
- 2) Augmentation du taux des contributions des communes et des provinces proportionnée à la majoration de l'intervention de l'Etat.

La Commission exprime le vœu que ces projets puis-

(1) Les sommes inscrites aux budgets des Provinces et des Communes n'ont pas été dépensées intégralement, des dispenses de verser leur part contributive ayant été accordées, dans quelques rares cas en cours d'exercice.

« Al wat wij voorhebben, al wat wij voorstellen is de selectie der besten, is de noodige hulp verzekerd aan de elite, aan diegenen die werkelijk de hoogste hoedanigheden of begaafdheid aan den dag leggen. Doch die dan, willen wij allen opzoeken, welke ook de aard hunner buitengewone gaven weze, welke ook het onbekende dorp of de nederige haard weze waar zij leven; aan allen willen wij de gelegenheid verschaffen zich te doen kennen en het middel om hun weg te volgen, zonder zorg en zonder letsel, opdat zij eens de uitgelezen dienaars van hun land zouden worden. »

De wet van 1921 liet de vorming toe van gemeentelijke, intercommunale en arrondissementele fondsen. Artikel 6 bepaalde de jaarlijksche gewone geldmiddelen van die instellingen: gemeentelijke tegemoetkoming van 30 c. per inwoner, provinciale bijdrage van 10 c., Staatstoelage die niet minder mag bedragen dan de gemeentelijke toelage. Artikel 9 stelt den aard vast van het verleende hulpgeld, terwijl artikel 13 de zedelijke verplichting oplegt dit hulpgeld terug te betalen. Artikel 4 bepaalt den graad van vermogen die vereenigbaar is met de leeningen. De wet van 25 Juni 1917 beperkte het buitensporig aantal onafhankelijke fondsen.

Verschillende leden van de Commissie leggen nadruk op de noodzaak van een volledige hervorming. Het geheele probleem der meestbegaafden dient te worden herzien: verklaring van de uitdrukking « meestbegaafden », selectiemethoden, leeningen of beurzen, bedrag van de tusschenkomsten, enz...

Wij hebben het bedrag van de aan het Fonds der Meestbegaafden verleende toelagen willen kennen. Ziehier de tabel:

Toelagen aan de Fondsen der Meestbegaafden.

	Staat	Provincie (1)	Gemeente
1944	1.200.000	800.000	2.400.000
1945	1.600.000	id.	id.
1946	2.500.000	id.	id.
1947	5.000.000	id.	id.

Anderzijds, bereidt het Departement twee wijzigingen aan de organieke wet voor:

- 1) Vervanging van het stelsel der leeningen door het stelsel der beurzen;
- 2) Verhooging van de bijdragen der gemeenten en provinciën, in verhouding tot de verhooging van de Staatstusschenkomst.

De Commissie spreekt den wensch uit dat deze ontwer-

(1) De sommen, uitgetrokken op de begrotingen der Provinciën en Gemeenten, werden niet volledig opgebruikt, daar vrijstellingen van de verplichting om hun aandeel te storten, in eenige zeldzame gevallen, tijdens het dienstjaar werden toegestaan.

sont être rapidement soumis à l'examen des assemblées législatives.

Service National de la Jeunesse.

Plusieurs membres de la Commission se sont intéressés au Service National de la Jeunesse.

Rappelons succinctement que M. de Laveleye, alors Ministre de l'Instruction Publique, convoqua, le 23 octobre 1944, les États Généraux de la Jeunesse qui sont à l'origine du mouvement actuel. Le 12 décembre 1945, M. le Ministre Buisseret institue le Conseil National de la Jeunesse, organisme consultatif formé des représentants des divers groupements de la jeunesse. Le Service National est créé vers la même époque. Il constitue, en somme, le secrétariat permanent du Conseil National et assure, en même temps, la liaison avec les Ministères intéressés aux questions de jeunesse.

A l'origine, le Service National de la Jeunesse est donc rattaché au Cabinet du Ministère de l'Instruction Publique. Dans la suite, il forme avec les services de l'orientation professionnelle, des Mieux-Doués et du Cinéma scolaire, une Direction générale dans l'administration du Département.

Un membre de la Commission regrette cette résolution. Le Service National vient à peine de naître. Un maximum d'indépendance lui est nécessaire puisqu'il en est encore au stade de la création où l'enthousiasme, la foi, la volonté d'agir ne doivent pas, outre mesure, être brisés par la routine administrative. Le rôle de l'administration n'est pas de créer mais de gérer. Il ne faut pas que le Service National de la Jeunesse s'enlise dans des règles administratives et hiérarchiques nuisibles au stade de développement de la jeune organisation.

D'autres membres font cependant observer que le rattachement du Service au Cabinet du Ministre crée des conditions défavorables d'instabilité. Il faudrait sans doute rechercher une forme d'autonomie du Service où la stabilité ne nuit pas aux formes nécessaires d'indépendance.

Un membre a fait observer que la méthode d'action importe plus que le montant des crédits. A-t-on recours à la liberté subsidiée, veut-on établir le Service National ou bien — ce qu'il souhaite — va-t-on mobiliser la jeunesse, dans un bon esprit public, notamment pour certaines tâches de reconstruction nationale ?

Un membre de la Commission veut savoir comment se distribue le crédit réservé à l'institution.

Le Conseil National de la Jeunesse, présidé par M. le Sénateur Depage, fait des suggestions à M. le Ministre. (*Moniteur* des 17 et 18 décembre 1945.)

Trois principes ont, au cours de l'année 1946, présidé aux distributions :

1° Permettre aux mouvements qui, du fait de l'occupation de l'ennemi, avaient été mis dans l'impossibilité de

pen spoedig ter behandeling zouden worden voorgelegd aan de Wetgevende vergaderingen.

Nationale Dienst voor de Jeugd.

Verscheidene leden van de Commissie hebben belang gesteld in den Nationalen Dienst voor de Jeugd.

Wij herinneren er in het kort aan dat de heer De Laveleye, toenmalig Minister van Openbaar Onderwijs, op 23 October 1944, de Staten-Generaal van de Jeugd samenriep, waaruit de huidige beweging is gesproten. Op 12 December 1945, stelde de heer Minister Buisseret den Nationalen Raad van de Jeugd in, een raadgevend organisme samengesteld uit de vertegenwoordigers der diverse jeugdgroeperingen. De Nationale Dienst werd rond dezelfde tijd opgericht. Hij vormt, trouwens, het vast secretariaat van den Nationalen Raad en verzekert, terzelfdertijd, de verbinding met de bij de jeugdkwesties betrokken Ministeries.

Oorspronkelijk, was de Nationale Dienst voor de Jeugd gehecht aan het Kabinet van het Ministerie van Openbaar Onderwijs. Achteraf, vormt hij met de diensten voor Beroepskeuze, Meestbegaafden en Schoolkinema een Algemeene Directie in het bestuur van het Departement.

Een lid van de Commissie betreurt deze oplossing. De Nationale Dienst werd slechts onlangs opgericht. Hij dient over een maximum van onafhankelijkheid te beschikken, vermits hij nog in een staat van wording verkeert, waarin de geestdrift, het geloof, de dadendrang niet uitermate mogen worden gefnuikt door de administratieve sleur. Het bestuur moet niet scheppen maar beheeren. De Nationale Dienst voor de Jeugd mag niet wegzinken in de administratieve en hiërarchische regelen, die schadelijk zijn voor den ontwikkelingsgraad der jonge organisatie.

Andere leden doen, nochtans, opmerken dat de aanhechting van den Dienst bij het Kabinet van den Minister ongunstige voorwaarden van onbestendigheid oplevert. Men zou, ongetwijfeld, een vorm van onafhankelijkheid van den Dienst moeten zoeken, waarbij de bestendigheid niet schaadt aan de vereischte onafhankelijkheidsvormen.

Een lid doet opmerken dat de actiemethode meer belang heeft dan het bedrag der kredieten. Neemt men zijn toevlucht tot de gesubsidieerde vrijheid, wil men den Nationalen Dienst etatiseeren of — wat het wenscht — zal men de jeugd, in een goeden nationalen geest, oproepen, o.m. voor zekere opdrachten in verband met 's lands wederopbouw ?

Een lid van de Commissie wenscht te vernemen hoe het voor de instelling voorbehouden krediet wordt verdeeld.

De Nationale Raad voor de Jeugd, onder het voorzitterschap van den heer Senator Depage, doet voorstellen aan den heer Minister (*Staatsblad* van 17 en 18 December 1945).

Drie beginselen hebben, in den loop van het jaar 1946, de verdeelingen geleid :

1° De bewegingen, die wegens de vijandelijke bezetting in de onmogelijkheid verkeerden hun bedrijvigheid voort

continuer leur action, à la suite de la destruction de leur matériel administratif, de se rééquiper matériellement. (décision unanime du Conseil National de la Jeunesse en date du 4 juillet 1946) 300.000 francs.

2° Permettre aux mouvements de résoudre le problème essentiel de la formation de leurs cadres. (500.000 francs à répartir selon un état de leurs activités dans ce domaine présenté par chaque mouvement et d'après le nombre de participants) (décision unanime du C. N. J. du 4 juillet 1946).

3° Aider tous les mouvements en mettant à leur dispositions un vaste matériel de campement (tentes, couvertures, sacs...) qui sont prêtés selon les demandes (2 millions de francs).

De plus le S. N. J. a permis le rééquipement de 13 Auberges de Jeunesse appartenant à l'Association des A. J. (Section wallonne et section flamande), aux Amis de la Nature, aux Etapes de la route (Abbé Desmet). Ceci permet à tous nos jeunes, quelles que soient les opinions politiques, de vivre en plein air dans l'atmosphère qu'ils se choisissent eux-mêmes (1.000.000 fr.).

Conclusions générales.

Nous nous sommes efforcés de rendre compte, aussi objectivement que possible, des préoccupations de la Commission de l'Instruction Publique lors de l'examen du budget.

La majorité des membres de la Commission a constaté les excellentes intentions du Département.

Celles-ci se manifestent, en divers domaines, par une politique d'augmentation des crédits. Le Fonds des Mieux-Doués passe de 2 1/2 millions à 5 millions. Le crédit réservé au Service National de la Jeunesse est également doublé: il est de dix millions. Des subventions sont accordées à de nouvelles écoles professionnelles, à des offices d'orientation professionnelle récemment créés. On peut espérer que la loi Vanderpoorten va pouvoir, à bref délai, sortir ses effets.

Nous constatons aussi que certaines réformes organiques sont en cours. Les écoles moyennes pré-professionnelles amorcent empiriquement le régime de la prolongation de la scolarité; les Fonds des Mieux-Doués pourront, à bref délai, accorder des bourses et non des prêts.

Cependant ces résultats, réconfortants en eux-mêmes, sont insuffisants. Les besoins de la jeunesse et du pays exigent mieux qu'une politique de crédits et d'intentions.

La reconstruction nationale réclame, en matière d'enseignement et d'éducation, des réformes hardies et profondes ainsi que l'abandon de certains errements.

La majorité de la Commission constate que le régime de la liberté subsidiaire apporte un préjudice grave à l'enseignement et à diverses activités périscolaires.

te zetten, ingevolge de vernieling van hun bestuursmaterieel, in staat stellen zich opnieuw materieel aan te schaffen (eenparige beslissing van den Nationalen Raad voor de Jeugd, 4 Juli 1946) 300.000 frank;

2° De bewegingen in staat stellen het essentiële vraagstuk van de vorming van hun kaders op te lossen (500.000 fr., te verdeelen volgens een door iedere beweging ingedienden staat van hun bedrijvigheid op dit gebied en volgens het aantal deelnemers) (eenparige beslissing van den N. R. J., 4 Juli 1946);

3° Alle bewegingen helpen door een groote hoeveelheid kampeermaterieel te hunner beschikking te stellen (tenten, dekens, zakken, die geleend worden volgens de aanvragen) (2.000.000 fr.).

Bovendien, heeft de N. D. J. de wederuitrusting mogelijk gemaakt van 13 Jeugdhoeven, behorend tot de Vereniging der J. H. (Vlaamsche en Waalsche afdeling), de Natuurvrienden, de « Etapes de la route » (E. H. Desmet). Daardoor kunnen al onze jongeren, afgezien van hun politieke overtuiging, in open lucht leven, in de atmosfeer die zij zelf kiezen (1.000.000 fr.).

Algemeene besluiten.

Wij hebben getracht, zoo objectief mogelijk, weer te geven, wat de Commissie voor het Openbaar Onderwijs het meest ter harte heeft genomen bij de bespreking van de begroting.

De meerderheid van de leden van de Commissie heeft vastgesteld, dat het Departement met uitstekende voornemens is beziel.

Dit komt tot uiting op verschillende gebieden door een politiek van verhooging van kredieten. Het Fonds der Meestbegaafden wordt van 2 1/2 miljoen op 5 miljoen gebracht. Het krediet voor den Nationalen Dienst voor de Jeugd wordt eveneens verdubbeld; het bedraagt tien miljoen. Toelagen worden verleend aan nieuwe beroepsscholen, aan onlangs opgerichte diensten voor voorlichting bij beroepskeuze. Men mag hopen, dat de wet Vanderpoorten zeer spoedig haar uitwerking zal laten gevoelen.

Wij stellen ook vast, dat een aanvang werd gemaakt met sommige organieke hervormingen. De middelbare preprofessionele scholen maken een empirisch begin met het stelsel van de verlenging van den leerplicht. Binnenkort zullen de Fondsen der Meestbegaafde beuzen, in de plaats van leeningen kunnen toestaan.

Deze resultaten, hoe bemoedigend op zich zelf, zijn nog onvoldoende. De behoeften van de jeugd en van het land vereischen meer dan een politiek van kredieten en voornemens.

's Lands wederopbouw vereischt, inzake onderwijs en opvoeding, stoutmoedige en ingrijpende hervormingen, alsmede het prijsgeven van sommige dwalingen.

De meerderheid van de Commissie stelt vast, dat het stelsel van de gesubsidieerde vrijheid een ernstig nadeel berokkent aan het onderwijs en aan verschillende bedrijvigheden, welke zich om de school bewegen.

Pour s'en rendre compte, il suffit de relire, dans ce rapport, les statistiques et tableaux relatifs à l'orientation professionnelle et à l'enseignement technique. Les crédits de l'Etat s'écoulent, pour la plus grande part, dans des établissements libres. On peut affirmer que la liberté du père de famille — liberté de choisir l'école pour ses enfants — n'existe pas, en matière d'enseignement technique, sur une large portion du territoire national. Si cette même politique devait être suivie pour le Service National de la Jeunesse — notamment pour l'organisation des écoles de cadres — elle aboutirait au même résultat.

L'Etat n'a pas satisfait à ses obligations en distribuant des subventions selon des règles numériques. Il a le devoir de promouvoir l'enseignement et autres institutions publiques, de les développer où ils existent, de les créer où ils n'existent pas.

Ce devoir a été rappelé par plusieurs membres de la Commission.

Le Ministre de l'Instruction Publique a indiqué lui-même, au Sénat comme à la Chambre, qu'il ne peut y avoir, pour l'enseignement technique et professionnel, aucune raison d'ordre confessionnel justifiant le dualisme scolaire. On a rappelé aussi que ce dernier empêche une meilleure organisation de cet enseignement si nécessaire en ces heures de reconstruction nationale.

De nombreux membres de la Commission ont insisté sur la nécessité de réformes structurelles.

Il faut revoir non seulement la législation, mais le fonctionnement du Fonds des Mieux-Doués. Il faut que les problèmes relatifs à l'éducation populaire soient revus et repensés. En ce domaine encore, l'éducation et l'instruction de certains adolescents et adultes doivent être assurées. Il y a, à cet égard, un problème des cercles d'études, des cercles de conférences, du théâtre populaire, des vacances ouvrières, etc... Il n'est pas trop tôt pour conjurer les bonnes volontés et les initiatives. Il faut organiser, au plus tôt, la prolongation de la scolarité. Il y a eu assez de commissions, de discours et de résolutions plus ou moins concordants à cet égard. Tout ajournement de la réforme ne fait qu'exciter l'imagination des spécialistes et créer ou approfondir des divergences. On ne peut demander au Département de réaliser d'un seul coup cette réforme; on a le droit de lui demander son plan d'ensemble.

Bref, une politique de crédits est nécessaire; elle n'est pas suffisante. Elle ne doit être que le support d'une politique d'organisation et de structure.

La majorité de la Commission apprécie les efforts du Ministère de l'Instruction Publique et de ses collaborateurs. Elle ne doute pas que ses préoccupations sont partagées par eux.

Le pays ne rénove pas ses élites intellectuelles et ouvrières, il doit y amener sa jeunesse en comprenant ses

Om zich daar van te vergewissen, volstaat het, in dit verslag, de statistieken en tabellen te herlezen betreffende de voorlichting bij beroepskeuze en aangaande het technisch onderwijs. De Rijkskredieten vloeien grotendeels weg naar de vrije inrichtingen. Men mag beweren, dat de vrijheid van den huisvader — vrijheid om de school voor zijn kinderen te kiezen — op gebied van het technisch onderwijs niet bestaat in een ruim gedeelte van ons land. Indien dezelfde politiek moest worden gevolgd voor den Nationalen Dienst voor de Jeugd — inzonderheid voor de inrichting van kaderscholen — dan zou zij leiden tot hetzelfde resultaat.

De Staat heeft zijn verplichtingen niet vervuld door toelagen te verdeelen volgens numerieke regelen. Hij heeft den plicht, het openbaar onderwijs en andere openbare inrichtingen te bevorderen, deze tot ontwikkeling te brengen waar ze bestaan; ze op te richten waar er geen zijn.

Aan dien plicht wordt door verschillende Commissieleden herinnerd.

De Minister van Openbaar Onderwijs heeft zelf, zoowel in den Senaat als in de Kamer, er op gewezen, dat, voor het technisch- en het beroepsonderwijs, geen enkele reden van confessionneelen aard kan bestaan om het school-dualisme te rechtvaardigen. Men heeft ook er op gewezen, dat dit laatste de betere inrichting belet van dit onderwijs, hetwelk zoo noodzakelijk is op dit oogenblik van 's Lands wederopbouw.

Talrijke leden van de Commissie hebben aangedrongen op de noodzakelijkheid van structurele hervormingen.

Het is niet alleen noodig de wetgeving te herzien, maar ook de werking van het Fonds der Meestbegaafden. De vraagstukken betreffende de volksopleiding moeten worden herzien en opnieuw uitgewerkt. Ook op dat gebied, moeten de opvoeding en het onderricht van sommige jonge lieden en volwassenen worden verzekerd. In dit opzicht, bestaat er een vraagstuk van de studiekeringen, van de kringen voor voordrachten, van het volkstooneel, van de arbeidersvacantiën, enz... Het is niet te vroeg om de blijken van goeden wil en de initiatieven samen te bundelen. Het is noodig, te spoedigste, over te gaan tot de inrichting van de verlenging van den leerplicht. Er zijn daarvoor reeds genoeg commissiën, redevoeringen en min of meer overeenstemmende resoluties geweest. Elk uitstel van de hervorming heeft slechts ten gevolge, de verbeelding van de deskundigen op te wekken en meningsverschillen te scheppen en te verergeren. Aan het Departement kan niet worden gevraagd, deze hervorming in eenmaal te verwezenlijken; men heeft het recht te vragen welk zijn gezamenlijk plan is.

Kortom, een politiek van kredieten is noodzakelijk; zij is niet voldoende. Zij moet slechts het steunmiddel zijn van een organisatie- en structuurpolitiek.

De meerderheid van de Commissie waardeert de krachtsinspanning van den Minister van Openbaar Onderwijs en van zijn medewerkers. Zij betwijfelt niet, dat deze dezelfde bekommernissen hebben.

Het land wordt hernieuwd door zijn intellectuele en arbeidende elites. Het moet er de jeugd toe brengen door

besoins, ses tendances, ses élans profonds et en s'efforçant d'y satisfaire.

Le Budget a été adopté par 12 voix contre 9.

Le rapport est approuvé par la majorité de la Commission.

Le Rapporteur,

F. SAINTE.

Le Président,

Fr. VAN CAUWELAERT.

haar behoeften, haar strekkingen, haar diepen drang te begrijpen en door te trachten daaraan voldoening te schenken.

De Begrooting werd aangenomen met 12 stemmen tegen 9.

Het verslag wordt door de meerderheid van de Commissie goedgekeurd.

De Verslaggever,

F. SAINTE.

De Voorzitter,

Fr. VAN CAUWELAERT
